

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Pelerinajul

amicii cu o viață duhovnicească deosebită au în preocuparea lor și efectuarea unor pelerinaje la locurile sfinte. Cel mai important pelerinaj se face la biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim, apoi pelerinajele de la Muntele Athos și din alte locuri unde Bunul Dumnezeu a lucrat și lucrează în chip minunat. Putem încadra pelerinajele în dorința credinciosului de a-L căuta și de a-L afla pe Dumnezeu.

Sfântul Apostol Pavel, plecând de la faptul că suntem trecători, ne spune: „Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie” (Evrei 13, 14). De fapt, citim în Sfânta Scriptură că și Domnul Hristos, pe când era copil, mergea cu părinții de Paști în pelerinaj la Ierusalim: „Și părinții Lui, în fiecare an se duceau de sărbătoarea Paștilor la Ierusalim. Iar când a fost El de doisprezece ani, s-au suit la Ierusalim, după obiceiul sărbătorii” (Luca 2, 41-42).

Sunt și alte locuri celebre pentru pelerinaj. Apusenii doresc să ajungă la Lourdes sau la Santiago de Compostela și-n alte locații. În spațiul ortodox, Lavra Peșterilor de la Kiev și multe mănăstiri cu moaște sau cu icoane făcătoare de minuni sunt în atenția credincioșilor.

În România, printre multe altele, trei locuri de pelerinaj sunt vestite: Iași, Nicula și București. Aici se adună mii de pelerini. La Iași, moaștele Cuvioasei Maicii noastre Parascheva revarsă binecuvântare de la Dumnezeu și noian de tămăduiri peste cei ce i se adresează cu credință. Aduse în capitala Moldovei de către domnitorul Vasile Lupu, așezate în biserica Sfinții Trei Ierarhi, mai apoi strămutate în Catedrala Mitropolitană. Pe data de 14 octombrie, când e sărbătoarea Sfintei Parascheva, pelerini din toată țara și din străinătate pot fi întâlniți la Iași.

Pe 15 august, mulțimile de credincioși, „și cu trenul și pe jos”, vin la Mănăstirea Nicula unde este icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului. În vremurile grele, în anul 1699, icoana zugrăvită de părintele Luca din Iclod, a lăcrimat. Poporul credincios de atunci și până astăzi o venerază și-i încredințează rugăciunile lui. Zecile de mii de pelerini ce vin de Sfântă Mărie Mare la hram, pleacă cu sufletul mângâiat. În cântările lor simple, dar pline de afecțiune, când pleacă îi spun: „Maică tu ne-ai ajutat, / De-am făcut ce ni s-a dat / Ne-am ușurat sufletul, / Ne-am îndreptat umbletul, / Încărcați de-a ta iubire, / Plecăm de la Mănăstire, / În suflet ducem credință, / Dragoste și pocăință”.

Iar pe 27 octombrie îl sărbătorim pe Sfântul Dimitrie cel nou, ocrotitorul Bucureștilor. Nu se poate ca mulțimile ce urcă pe Dealul Patriarhiei să nu-ți umple sufletul de râvnă sfântă și de hotărârea de a fi mai buni. Iar Sfântul este un exemplu puternic care te scoate din rătăcirea cea de toate zilele, el fiind înnoitor de suflete și vremuri. Sfântul Dimitrie îți trezește conștiința la o viață nouă, la o viață diferită de viața noastră obișnuită, el ne deschide o cale de ascensiune la o altă viață. Sfințenia nu se cucerește printr-o trăire păcătoasă, lipsită de disciplină, nefirească, ci, dimpotrivă, ea presupune stăruință sfântă pe a binelui cărare.

Lucrul acesta îl învățăm noi din pelerinaje. Dicționarul explicativ al limbii române ne spune că pelerinajul este o călătorie pe care credincioșii o fac într-un loc sfânt. Istoria Bisericii cunoaște pelerini celebri. De exemplu, Egeria din veacul al IV-lea vine din vestul Europei și vizitează Țara Sfântă, Muntele Sinai, Constantinopolul și alte locuri sfinte. În însemnările ei aflăm cum se desfășoară cultul bisericesc la Ierusalim.

Sau o carte celebră din veacul al XIX-lea, intitulată „Spovedania unui pelerin rus”, a cunoscut o mare circulație făcându-ne cunoștință cu niște pelerini de vocație. De la ei învățăm multe lucruri duhovnicești. Oricum, acești pelerini ne ajută să înțelegem faptul că toți suntem pelerini pe pământ.

Traian Dorz, referitor la faptul că suntem călători pe pământ, scrie o poezie: „Un lung tren ne pare viața”. Urcăm în tren, socializăm unii cu alții, și nu realizăm că în fiecare gară coboară câte cineva. Cum se termină poezia? „Vine-odată însă vremea, / Să ne coborâm și noi, / Ce n-am da atunci, o clipă / Să ne-ntoarcem înapoi? / Dar, pe când privim în urmă, / Plângem timpul ce-a trecut, / Sună gara veșniciei, / Am trăit, dar n-am știut!”.

Suntem pelerini, facem pelerinaje și tare ar fi bine dacă l-am asculta pe Sfântul Apostol Pavel: „Deci luați seama cu grijă cum umblați, nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți, răscumpărând vremea, căci zilele rele sunt” (Efeseni 5, 15-16).

DIN SUMAR:

– Nevoia de cunoaștere de sine

– † PS BENEDICT BISTRITĂNUL.....(p. 3)

– „Să-ți dorești să fie lungă calea”:

Reflecții teologice despre pelerinaj

– PR. ANDREW LOUTH.....(p. 2)

– Pașii care mișcă sufletul – EUGEN-ADRIAN TRUȚA.....(p. 3)

– Athosul ieri și azi – PR. CĂTĂLIN PĂLIMARU.....(p. 4)

– Cine este Iisus? Profetul! O perspectivă teologică

a Evangheliei după Ioan – Partea a II-a

– PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ (p. 5)

– Bichigiul 500 – C.Ș. III DR. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN (p. 6)

– Debutul Anei Bandiana – PROF. UNIV. DR. MIRCEA POPA (p. 7)

– Vetre de lumină – PROF. MIRCEA DAROȘI.....(p. 7)

– Medicul, ca „mecanic”

– PROF. UNIV. DR. MIRCEA GELU BUTA.....(p. 12)

„Să-ți dorești să fie lungă calea”: Reflecții teologice despre pelerinaj*

Pr. Andrew Louth

Ancepând cu secolul IV, pelerinajul a devenit una dintre cele mai bine atestate forme de manifestare a evlaviei creștine. Cunoașterea fenomenului în primele trei secole creștine este limitată de lipsa mărturiilor, datorată vitregiilor și persecuțiilor împotriva creștinilor, deși există unele indicii care sugerează că încă din secolul III creștinii își făceau drum în Țara Sfântă în cadrul a ceea ce ar trebui considerat pelerinaj¹, însă atâta timp cât creștinii erau prizonieri, percepuți ca sectă iudaică, în Imperiul Roman se prea poate ca pelerinajele să nu fi fost decât ocazionale. Dar începând cu secolul IV se păstrează numeroase mărturii referitoare la pelerinaj, în primul rând în Țara Sfântă, apoi la marile centre ale creștinătății, cum ar fi Roma, apoi la Constantinopol, iar după aceea la ceea ce ar trebui să numim drept centre de pelerinaj provinciale, regionale și chiar locale, cum ar fi Seleucia din Isauria (Asia Mică), la racla Sfintei Tecla, la raclele Sfinților Chir și Ioan, la racla Sfântului Mina din Egiptul de Jos, la lăcașul de închinăciune construit în imediata apropiere a stâlpului pe care s-a nevoit Sfântul Simeon Stâlpnicul și - puțin mai târziu, dar mai durabil - la racla Sfântului Dimitrie din Tesalonic. Dovezile unor astfel de pelerinaje sunt variate: doar rar, în comparație cu Apusul, găsim descrieri literare (gr. *προσκυνητήρια*) ale unor astfel de pelerinaje, iar acestea fac referință cel mai adesea la marile centre de pelerinaj, îndeosebi în Țara Sfântă. Avem însă mult mai multe dovezi materiale, obiecte de devoțiune specifice pelerinajului: medaliioane, flacoane și relicvarii...

Pelerinii se pun pe cale pentru a căuta tămăduirea și protecția la racla unui sfânt, ca și pentru a se pune sub ocrotirea lui permanentă... Dar pelerinii vin și se duc. Pelerinajul nu este doar scopul, racla, ci este și calea - mersul într-acolo și drumul de întoarcere. Aceste două aspecte ale pelerinajului sunt puse în evidență prin cei doi termeni diferiți care desemnează acest fenomen în limbile greacă și latină. În greacă termenul care desemnează pelerinajul este *proskýnema* (*προσκύνημα* sau *προσκύνησις* - *proskýnesis*, gr. bizantină), iar în latină *peregrinatio*. Acest termenul grec face referire, așadar, la ținuta pelerinului, la închinare sau venerarea locului sfânt sau a moaștelor pentru care a făcut pelerinajul. Însă termenul latin scoate în evidență starea de a fi a pelerinului: un *peregrinus* era un necunoscut, un înstrăinat, cineva care nu rămâne pe loc și nu-i aparține locului, ci e doar în trecere prin zonă; cuvântul grec corespunzător ar fi *străin* [*xénos*, *ξένος*]. Așadar, în semnificația rădăcinii lui, termenul *peregrinatio* nu este echivalentul deplin al grecescului *proskýnema*, ci se apropie ca înțeles mai mult de cuvântul care exprimă înstrăinarea [*xeniteia*, *ξενιτεία*] în limba greacă.

E nevoie de înțelegerea ambelor aspecte pentru a cunoaște natura pelerinajului. Pelerinul merge undeva, însă pentru a ajunge acolo își părăsește casa, comunitatea în care e instalat, devine un străin, un *xénos*, în ținuturile pe care le străbate; la raclă, ținuta pelerinajului, el întâlnește pe alții care s-au înstrăinat la rândul lor și împărtășește cu ei participarea la venerarea sau cinstirea sfântului, raclei sau a locului, iar apoi ei se întorc, fiecare la casa sa, impregnați de sfințenia pe care au întâlnit-o la locul de închinare pe care l-au vizitat².

Întregul proces - mersul într-acolo și întoarcerea - este necesar: nu poți fi pelerin la tine acasă - tu îi aparții casei, în care nu ești străin [*ξένος*]. În ce constă faptul de a deveni un străin? Putem vedea aceasta făcând referire la două pasaje din Noul Testament. Mai întâi la cuvintele lui Hristos: „Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi, dar Fiul Omului nu are unde să-și plece capul” (Mt 8, 20). Întruparea a fost un act de *ξενιτεία*: devenind om, Hristos a intrat într-o țară îndepărtată, în comunitatea umană căzută și îndepărtată de Dumnezeu; iar cei care-I urmează, care răspund la chemarea Sa la pocăință [*μετάνοια*], îl urmează într-o stare de *ξενιτεία*, o condiție în care ei nu mai sunt acasă în această lume. Celălalt pasaj este din *Epistola către Evrei*: „Toți aceștia au murit întru credință, fără să primească făgăduințele, ci văzându-le de departe și iubindu-le cu dor și mărturisind că pe pământ ei sunt străini și călători. Iar cei care grăiesc unele ca acestea dovedesc că ei își caută lor patrie. Într-adevăr, dacă ar fi avut în minte pe aceea din care ieșiseră, aveau vreme să se întoarcă” (Evr. 11, 13-16). A trăi întru credință constă în a recunoaște că ești un străin; a fi pelerin este ceea ce înseamnă a trăi prin credință, astfel încât de aici rezultă că pelerinajul fizic, spațial nu este altceva decât pur și simplu exteriorizarea, manifestarea în exterior a realității lăuntrice a ceea ce înseamnă a fi creștin, trăind întru credință și urmându-l lui Hristos. Situându-se în afara căminului propriu, pelerinul se îndepărtează de familiar pentru a se apropia de nefamiliar; el învață să vadă lucrurile cu alți ochi; poate urmări „să-și curețe ușile percepției”³, astfel încât chiar lucrurile familiare să-i apară pelerinului într-o nouă lumină.

Pelerini pe drumul de întoarcere de la mănăstirea Nicula, 1968.

Această idee de a trece într-un loc nou, văzând lucrurile într-o nouă lumină, reamintește de o frază care ne este familiară nouă, tuturor: „Ușile pocăinței deschide-mi, Dătătorule de viață!” [*Τῆς μετανοίας ἀνοιξόν μοι πύλας, Ζωοδότα*]. În fiecare Duminică a Postului Mare cântăm la Utrenie aceste cuvinte, în fiecare post începem o călătorie, înăbușind o patimă, biruință pe care numai noi o putem obține trecând prin ușile pocăinței. În fiecare post, creștinii ortodocși sunt chemați să realizeze propria lor înstrăinare, *ξενιτεία*, care e situată în inima vieții monahale. Căci pelerinajul este mai mult decât un pelerinaj spațial - călătoria într-un alt loc, la un loc sfânt -: pentru a fi un pelerinaj real el trebuie de asemenea să vizeze călătoria interioară pe care o realizăm pe parcursul vieții noastre, o călătorie pe care suntem chemați s-o începem iar și iar, după cum căutăm să ne facem cale prin ușile pocăinței.

Acestea sunt cele două aspecte ale pelerinajului: locul de închinare, racla, locul unde au avut loc evenimente, unde fizic se află relicve istorice, locul - pentru a-l cita pe T.S. Eliot - „unde rugăciunea a fost primită” (*Where the prayer has been valid*). Acesta este un aspect al pelerinajului: el dă mărturie de acte istorice ale creștinătății, îndeosebi despre evenimentele istorice ale vieții, morții și învierii Fiului lui Dumnezeu Întrupat, dar și despre faptele istorice ale celor în care s-a manifestat harul învierii. Dimensiunea istorică îndeamnă la credință, recunoaștere, cinstire, închinare (*προσκύνησις*). Însă celălalt aspect este călătoria pe care trebuie s-o facem: trebuie să ne facem vrednici să realizăm adevărata închinare a inimii. Căci această călătorie lucrează o transformare interioară și implică o călătorie lăuntrică, chiar mai mult decât una în afară, cu toate că cea exterioară e necesară. Aceasta e călătoria vieții fiecăruia dintre noi, și anume o călătorie care e presantă - nu trebuie să zăbovim pe cale. Primii creștini greci au întrevăzut o prefigurare a acestui sens al vieții ca o călătorie grabnică, plină de peripeții, în *Odiseea* lui Homer: Odiseu îl prefigurează pe Hristos în călătoria Sa într-o „țară” îndepărtată pentru a ne mântui, și astfel personajul epopeii îi preînchipuie de asemenea și pe creștini, în călătoria lor spre patria lor îndepărtată. Cavafis, în poemul său *Ithaca* [*Ιθάκη*], face aceeași asociere, văzând în *Odiseea* călătoria care este propria noastră viață. El este, poate, prea înclinat să zăbovească pe cale și de a face din țință mai degrabă un pretext al călătoriei. Dar, cu toate astea, ar trebui să ne inspire cuvintele sale: „roagă-te să fie lungă calea, / plină de întâmplări, plină de înțelesuri” [*νά εὐχέσαι νά ναι μακρὴς ὁ δρόμος, / γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις*].

LISTA PAROHIILOR VACANTE - octombrie 2023

Posturi clericale categoria examen:

1. Preot parohia Dej I, Protopopiatul Dej, 3500 suflete, categoria I.

Posturi clericale categoria numire:

1. Preot paroh la Parohia Vâlcelele cu filiile Antăș, Blidărești și Oșorhel, Protopopiatul Dej, 110 suflete, categoria a III-a.

- Pentru posturile de la categoria examen se pot înscrie preoții cu vechime de cinci ani.

- Examenul se va desfășura după programa pentru parohiile de oraș.

- Pentru interviu se pot înscrie preoții cu vechime de cinci ani, precum și tinerii licențiați în teologie care au susținut examenul de capacitate.

- Interviul va consta în susținerea a trei probe orale: predică, cateheză și liturgică.

- Înscrierea candidaților va avea loc în perioada 10 octombrie - 10 noiembrie 2023.

Comunicat de presă

Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” oferă 34 de burse studiu pentru anul școlar și universitar 2023-2024

Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” anunță deschiderea unui nou concurs pentru 34 de burse oferite elevilor de liceu, studenților, masteranzilor și doctoranzilor, în anul școlar și universitar 2023-2024, repartizate după cum urmează:

- 18 burse pentru elevi, în valoare de 300 lei pe lună
 - 12 burse pentru studenți, în valoare de 400 lei pe lună
 - 3 burse de cercetare pentru masteranzi, în valoare de 400 lei pe lună
 - 1 bursă de cercetare pentru doctorat, în valoare de 500 lei pe lună
- Bursele pentru elevi, se acordă pe o perioadă de 8 luni, cele pentru studenți și masteranzi pe o perioadă de 9 luni, iar bursa pentru doctorat se acordă pe o perioadă de 12 luni, toate începând cu 15 noiembrie 2023. Masteranzii și doctoranzii interesați de aceste burse vor trebui să prezinte un proiect de cercetare pe o temă interdisciplinară, din domeniile propuse: teologia și interpretarea științelor, teologia și bioetica, teologia și mediul înconjurător, teologia și artele, teologia și lumea.

Calendarul și etapele desfășurării concursului:

- 27 Octombrie 2023, termenul limită pentru depunerea dosarelor, direct sau prin poștă, la sediul Fundației (400117 Cluj-Napoca, P-ța Avram Iancu 18)

- 10 Noiembrie 2023 afișarea rezultatelor

- 11 Noiembrie 2023 contestații și afișarea rezultatelor finale

Condițiile de participare, fișa tip a aplicanților, precum și actele necesare pentru întocmirea dosarului se găsesc în Regulamentul de burse aprobat de Colegiul Director al Fundației și publicat pe site-ul www.fundatiabartolomeu.ro. Fundația va încheia cu fiecare bursier un contract în care vor fi prevăzute drepturile și obligațiile ce revin ambelor părți pe toată perioada derulării bursei.

Fondul alocat pentru bursele din acest an școlar este de 103.200 lei, iar până în prezent, Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a acordat 499 de burse unor tineri din întreaga țară, în valoare totală de 1.345.500 lei.

Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a fost înființată în urmă cu 15 ani de vrednicul de pomenire Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu Anania și reprezintă proiectul generos și inspirat al unui om cu viziuni largi, care a știut să ofere și după plecarea sa din această lume o șansă pentru tinerii merituosi, dar lipsiți de posibilități materiale. Fundația are ca scop principal acordarea de burse tinerilor merituosi dar lipsiți de posibilități financiare, din resursele proprii, pe care le administrează potrivit dorinței fondatorului ei.

Pr. Bogdan IVANOV
Administrator

Ec. Sorin CĂLEA
Contabil

* Fragmente din studiul publicat de pr. Andrew Louth cu titlul *Νά εὐχέσαι νά ναι μακρὴς ὁ δρόμος: Theological Reflections on Pilgrimage*, în actele Simpozionului Științific „Tesalonic Creștin”, ediția a XII-a, organizat de Mănăstirea Vlatadon în 1-3 octombrie 1998, în colaborare cu Primăria Tesalonicului și Ministerul Elen al Culturii, University Studio Press, Tesalonic, 2001, pp. 97-102. Traducerea din engleză publicată în acest număr este o versiune îmbunătățită a celei apărute în rev. *Renașterea*, nr. 9 (385), Septembrie 2015, p. 6.

¹ Cf. E.D. Hunt, *Holy Land Pilgrimage in the Late Roman Empire AD 312-460*, Clarendon Press, Oxford, 1982, p. 4.

² Această descriere a pelerinajului se bazează pe cea oferită de Vincent și Edith Turner în cartea lor *Image and Pilgrimage in Christian Culture*, Basil Blackwell, Oxford, 1978, deși nu am folosit limbajul lor tehnic.

³ Expresie folosită de Turner, *op. cit.* p. 11.

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului

Nevoia de cunoaștere de sine

Sfântul Isaac Sirul, așa cum se poate observa la o simplă lectură, abordează în scrierile sale dintre cele mai variate teme. Uneori cititorul poate să aibă impresia că aproape nu există vreun subiect pe care să nu-l fi atins, măcar și în trecere. De la cele mai simple lucruri, ba chiar banale indicații de comportament, preocupările sale urcă către lucruri mai complexe, legate de viața cotidiană, de viața duhovnicească, și ating aspecte dintre cele mai pretențioase, generate nu doar de o perspectivă înțeleaptă dobândită de-a lungul experienței vieții, ci, mai ales, de descoperiri directe din partea lui Dumnezeu. În termeni generali se poate afirma că problematicile abordate se desfășoară dinspre în afară înspre interior, înțelegând pe cele specifice vieții exterioare, urmate de cele ale vieții lăuntrice.

De data această ne vom opri la o sentință legată de cunoașterea de sine, văzută drept cheie pentru cunoașterea lumii. Autorul filocalic afirmă: „*Celui se cunoaște pe sine i s-a dat cunoștința tuturor*”. Dorința de cunoaștere, în general, este deodată cu omul, sădită de Dumnezeu ca motor de raportare la realitatea înconjurătoare, la cea lăuntrică, dar, mai ales, la cea dumnezeiască. Știința, în accepțiunea obișnuită, se ocupă de cunoașterea celor exterioare, filosofia și alte științe antropologice de ceea ce este omul în relație cu sine și cu lumea, însă teologia, în continuare, este cea care se ocupă de identitatea omului în relație cu sine, cu lumea, dar și cu Dumnezeu. Componenta dumnezeiască și veșnicia față de cele ale lumii și aspectul ei temporal sunt cele care fac diferența și continuă discursul unei teorii clasice a cunoașterii de sine în interiorul unei paradigme specifice, teologice, ca început, dar și ca sfârșit al cunoașterii în sine.

Referindu-ne la cunoaștere „ca început”, avem în vedere componenta ascetică, în sensul în care omul se străduiește să se descopere în ceea ce este, exersându-se într-o luciditate care să îl așeze de-a lungul axei adevărului, ca stând față în față cu Adevărul. Argumentăm această afirmație cu cuvântul lui Hristos: „*Adevărul vă va face liberi*” (Ioan 8, 32), aplicat în sensul său moral. Omul este așa cum l-a creat Dumnezeu, în paradigma „*toate sunt bune foarte*” (Facere 1, 31), însă alterat prin căderea repetată de-a lungul istoriei, pe modelul căderii primilor oameni. Nevoia de întâlnire cu A(a)devărul ține cont de aceste două premise inițiale, la care se adaugă o a treia - omul, așa cum poate să devină sau în varianta sa eshatologică. Deschiderea aceasta oferă un dinamism înțelegerii identității omului și-i oferă potențialități veșnice. În plan practic, un om care se cunoaște pe sine, se vede așa cum este, asumând darurile și vulnerabilitățile personale la un loc, toate așezate în slujba unui proiect de viață, într-un context și un timp bine precizat. De aceea, cineva, într-o astfel de astfel de simțire, este dispus la lucrări corespunzătoare, fără să experimenteze complexe prea mari, dar și fără exagerări în exprimarea calităților sau însușirilor personale și, deopotrivă, fără cutezanțe false vizavi de așteptările celorlalți. În acest stadiu, cunoașterea de sine se concretizează

ză într-o condiție necesară, cu valoare de fundament, pentru o plasare realistă într-un timp prezent și o geografie exactă.

În continuare, cunoașterea de sine „ca sfârșit” îl arată pe om în măreția pe care i-a oferit-o Dumnezeu la creație, în sensul întoarcerii la origine, din mai multe perspective. Mai întâi, omul este purtător în sine a tainei întregii creații, acel „microcosmos” de care vorbea Sfântul Maxim Mărturisitorul, ca icoană a macrocosmosului. El este icoana lumii întregi, și, în consecință, când se cunoaște pe sine, regăsește lumea înlăuntrul său, într-o formă esențializată și, mai ales, având elementele necesare pentru a participa la taina acesteia.

Spiritual vorbind, pentru ca să cunoască lumea, omul nu are nevoie să aterizeze în diverse geografii sau să fie contemporan cu diverse realități, ci să fie deodată și contemporan cu sine însuși, ca suflet întrupat, după chipul Omului Total, Fiul lui Dumnezeu înomenit. Cunoașterea de sine, înțelegem de aici, are o componentă hristologică esențială. Din perspectivă teologică, pentru a vedea cine este omul noi privim la Hristos, omul deplin. Mergând mai departe, Hristos este și cheia înțelegerii lumii și tot cel care se apropie de asemănarea cu El, dobândind mintea Sa (1 Corinteni 2,16), se cunoaște pe sine și, în consecință, se bucură de participarea la taina lumii, printr-o cunoaștere de natură mistică. De aceea, oamenii duhovnicești, sfinții, sunt cei care, prin asemănarea lor cu Hristos, dau cea mai bună mărturie despre ceea ce este omul sau despre ceea ce ar putea acesta să fie. Și aici regăsim condiția sa eshatologică, finală, care o depășește și o desăvârșește pe cea originară.

„Lăuntru” omului este generos, întrucât adună în el realitatea întregii lumii, în termeni teologici într-o imanență totală, ca unul care este și din cele ale lumii. Dar își păstrează și însușirea de împărat al creației, depășind ceea ce înseamnă lumea, într-o transcendență totală, care-l arată mult mai mult decât lumea, prin voința lui Dumnezeu și dorința de a-l cinsti mai presus de întreaga creație.

În partea finală a acestui eseu voi mai

adăuga o altă sentință care conduce această înțelegere înspre o semnificație ulterioară. Episcopul de Ninive îndeamnă: „*Împacă-te cu tine și se vor împăca în tine cerul și pământul*”. Cunoașterea de sine, întâlnirea cu adevărul propriu, prin apelul la Hristos-Adevărul, generează așezarea lăuntrică, „asamblarea” armonioasă a puterilor sufletești și trupești, realizându-se omul deplin, „întreg-cugetător”, în limbaj filocalic, capabil să observe armonia cu întreaga creație, dar și cu cerul. Un astfel de om va fi în stare să vadă întreaga realitate într-o unitate de existență și ființare, contemplând lumea în rațiunile pe care Dumnezeu le-a pus în ea și observând-o în paradigma „*cer nou și pământ nou*” (Apocalipsa 21, 1), potrivit promisiunii Domnului. Acesta își identifică locul în armonia creației, dar este în stare și să observe poziția și rostul fiecărei realități care formează existența. El este un om al păcii, al armoniei, al Duhului, și, până, la urmă, un om fericit, pentru care nimic nu este întâmplător, totul se desfășoară într-o rânduială așezată de un Dumnezeu care iubește lumea întreagă, dar mai ales pe el, omul. Așadar, cunoașterea de sine aduce cunoașterea lumii, iar în cele din urmă, așezarea fericită în această lume, pentru aici și acum, dar și pentru dincolo și pentru vremea ce va să vă.

Pașii care mișcă suflete...

Ceea ce vă grăiesc la întuneric, spuneți la lumină și ceea ce auziți la ureche, propovăduiți de pe case.
(Matei 10, 27)

Eugen-Adrian Truța

Pelerinajul este forma credinței care continuă să convertească participantul la o adâncire sufletească mai îmbogățitoare cu fiecare ocazie. Practica s-a menținut vie de-a lungul anilor și secolelor și prin admirația stărnită în privirile celor care urmăresc de pe marginea potecii pașii pelerinului ostenit, dar zâmbitor și dispus să continue.

O parte importantă din pelerinaj o reprezintă această vizibilitate a mărturisirii credinței. În mod fericit și creștinesc, pelerinul combină tensiunea interioară a parcurgerii unui drum inițiat și adresarea publică. Pe de-o parte, chipul împăcat și caracterizat de serenitate al pelerinului convinge prin discreția introspecției, pe de-altă parte, pașii nenumărați uită de praful păcatelor și atrage interesul proximității. Ce vor vrea oamenii aceștia să demonstreze?! De ce nu merg cu mașina sau cu trenul acolo unde își doresc?! La ce folosesc pașii atât de lenți?! Nici măcar nu pare un sport...

Și într-adevăr, nu e nimic sportiv sau competițional în pașii pelerinului. Dimpotrivă, fascinație personală și comunitară.

Ceea ce e mai puțin fascinant uneori, e reduplicarea pelerinajului în de-sele procesiuni urbane care forțază liturgicul. Dublate de formulări jurnalistice ridicole („ajunsă la a III-a ediție, procesiunea a devenit deja o tradiție”), genul acesta de manifestări organizate asemeni unor marșuri de susținere, au scopul să convingă, să arate, să demonstreze. Ele nu fac parte dintr-o tradiție a comunității de credință. Pelerinajul de la Mănăstirea Nicula?! E atât de natural să fii acolo încât vrei să cânti Maicii Domnului și, surprinzător sau nu, știi ce să cânti: privesc-ne aparțin pelerinilor. Pelerinajul închinat Sfintei Parascheva?! O credință mai simțitoare nu am primit niciunde! Pelerinajul la Sfântul Dimitrie?! Un dangăt de sfințenie de pe colina Bisericii.

Tradiția Bisericii reține din experiența spirituală că există anumite drumuri care duc înspre Ierusalimul dinlăuntru nostru. Ele au fost bătătorite de pașii sfinților și ai atâtor credincioși încât pare impropriu să cauți alte trasee. În fond, nu e vorba despre ruta aleasă, ci despre tonalitatea în care parcurgem un drum consacrat spre o destinație sacră.

În cultura zilei, unul din mijloacele necontestate intrinsec rămâne pelerinajul. Acest fapt se justifică și printr-un interes cvasi-psihologic pentru ce înseamnă inițiere, descoperire de sine, maturizare, condiții care creează cadrele unei analogii valoroase între pelerinajul religios (în speță, cel creștin, dar să nu ignorăm Ierusalimul iudaic, Mecca islamică sau Orientul pluri-religios) și călătoria personală (engl. *personal journey*) ca experiență de creștere, dezvoltare, învățare și aventură. Funcționează în lumea secularizată mitul urban al revelației private furnizat prin străbaterea a mii de kilometri în diferite formule de transport și cu diferite experiențe formatoare sau culturale. Călătorul ia avionul, autobuzul, pentru ca apoi să parcurgă trasee montane dificile sau să practice retragerea la o mănăstire orientală sau într-un sanctuar îndepărtat pentru a-și clarifica tabloul interior de dorințe. Herman Hesse va scrie admirabil în zona aceasta: *Siddhartha* (1922) sau *Narcis și Gură de Aur* (1930). În dorința de a recupera aceste trăiri, personajele mondene copiază ilicit mentalitatea de pelerin și se autointitulează *traveler* (călător), cu o nuanță subliminală de angajat să exploreze lumea pentru noi și pentru ca noi să-l răsplătim, ceea ce și facem prin *like*-uri și *follow*-uri. Nu vreau să duc discuția în zona monetizării (in)juste conținutului digital, ci să păstrez observația că există o cultură laică a regăsirii de sine prin practica pașilor ce ne ajută să ne interiorizăm și să dovedim complexitatea ne-materialistă a omului. În schimb, criticile publice la adresa pelerinajului se îndreaptă înspre maniera de organizare inestetică și sunt secundate de sentimente de invidie socială: de ce continuă lumea să aleagă pelerinajul religios?!

E limpede, pentru mine, că pașii pelerinului duc către un Ierusalim ceresc, în care fiecare pas e un pas în Împărăția Cerurilor. Asta poate fi și explicația pentru succesul enorm al cărții *Pelerinul rus*, o compoziție religioasă din secolul al XIX-lea, îndatorată unei vaste tradiții duhovnicești. Nu misterul, nu aventura stau la baza unei asemenea cărți, ci *împreună-parcurgerea* unui drum în rugăciune și lectură a Scripturii, secondați de glasul nerostit al credinței în Învierie.

Imaginea unui autocar animat de comodități contemporane nu este cea mai fidelă redare a conținutului spiritual al unui pelerinaj, întrucât regula nescrisă spune: *cu cât un pelerinaj e mai anevoios, cu atât e mai reușit sufletește*. Sigur, nu mă refer la a trece granița *à pieds nus* (deși acesta era standardul de călătorie odinioară), ci a resimți acea oboseală sfântă care trezește sensibilitatea și credința mângâietoare prin intermediul unor resorturi inclasabile. Pașii mișcă suflete, putem concluziona. Îmblânzirea neîmblânzitului suflet.

Faptul lăudabil că românii sunt printre cei mai devotați pelerini ai lumii ortodoxe arată nu suflete vlăguite, ci inimi încordate să afle adevărul. Nu un adevăr personal, vandabil sau de succes, ci unul al sănătății interioare, un adevăr al comunității și vizibilității create centrat pe Evanghelia Învierii lui Hristos.

Athosul ieri și azi

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

Ln ascensiunea spirituală a căutătorilor de Dumnezeu, toposul sacru și parcursul interior au stat mereu într-o fericită îngemănare. Pământul sfințit a însemnat refugiu, loc ferit de lume dar și spațiu consacrat prin rugăciune, iar devenirea lăuntrică a implicat ostenele ascetice, paza minții și coborârea în adâmul inimii, toate prin însoțirea și călăuzirea unui părinte duhovnicesc. Muntele Athos, ca ținut binecuvântat, a îndeplinit criteriile celor preocupați de dobândirea liniștii și a vieții de sfințenie, nu atât prin frumusețea locului, cât prin calitatea oamenilor care s-au nevoit acolo. Volumul teologului Jean-Claude Larchet, „Athosul și duhovnicii pe care i-am cunoscut. Însemnări 1974-2015” (trad. de Marinela Bojin, ed. Sophia, 2023), dă mărturie despre acest lucru.

Autorul este un francez convertit la ortodoxie, cu studii de filosofie, exercitând în lume, precum odinioară Sf. Nicolae Cabasila, harisma teologului laic, fiind deja cunoscut publicului românesc și pe întreg mapamondul prin mulțimea de cărți dedicate teologiei și spiritualității ortodoxe. Un scriitor prolific dar și un spirit critic, profund, și totodată capabil să sesizeze esențialul învățăturii și vieții ortodoxe. La aceasta a contribuit, în mod negreșit, temeinica sa pregătire culturală, vasta lectură a vechilor Părinți ai Bisericii și fertila întâlnire, față către față, cu noii Părinți ai Bisericii.

Volumul dedicat Muntelui Athos este rezultatul unor pelerinaje realizate acolo, are în mare parte caracterul unui jurnal și pune în relief inestimabila valoare acestui tărâm unic al Ortodoxiei și mai ales statura duhovnicească a marilor Părinți aghioriți. Teologul francez surprinde în mod inteligent trăsăturile prin care se individualizează Sfântul Munte în vastul peisaj al lumii ortodoxe: a păstrat de-a lungul timpului o minunată duhovnicie, e un vector de stabilitate în lumea ortodoxă prin statornicia și soliditatea instituțiilor sale, prin istoria milenară manifestată sub forma unei arte autentice, a unui tipic nealterat, a unui mod de viață și de gândire inspirat de antecesorii și fidel tradiției; e un paznic, un garant dar și un far al Ortodoxiei prin teologia și spiritualitatea sa, și, mai ales, este un loc unde, spre deosebire de muzee, idealul de viață al Bisericii nu este o relicvă, un simplu concept, consemnat cândva în istorie, ci un fapt mereu întâlnit, întrupat în existența smerită a unor monahi. Cartea lui Jean-Claude Larchet vine să confirme aceste realități. Ea este convingătoare prin ineditul relatărilor, în experiențele trăite suprapunându-se frumusețea vieții aghiorite cu propria devenire lăuntrică.

Teologul francez ne pune la îndemână în primul rând o carte a întâlnirilor – de unde farmecul ei – întâlniri cu personalități reprezentative ale monahismului athonit contemporan, întâlniri formatoare și revelatoare pentru ceea ce înseamnă miezul spiritualității ortodoxe. Arcul de timp de peste 40 de ani în care autorul își cuprinde însemnările îi oferă acestui șansa unor convorbiri memorabile, cu mari Părinți aghioriți, cei mai mulți dintre ei la apogeul vieții lor duhovnicești, iar o parte dintre ei deja canonizați. Prima sa vizită la Athos are loc în anul 1974. Sf. Munte, după o lungă perioadă de decadență, se găsea în plină renaștere, detectabilă pe câteva paliere: al vieții duhovnicești, al muzicii liturgice (coruri precum cel de la Simonopetra sau de la Vatoped având o recunoaștere mondială), al artei iconografice (sub influența mai ales a lui Fotis Kontoglu), nu mai puțin printr-un amplu proces de restaurare a edificiilor istorice. Ca protagoniști ai renașterii duhovnicești, în primul rând sunt evidențiați ucenicii Cuviosului Iosif Isihastul – Efrem Katunakiotul, Haralambie (Galanopoulos) de la Chilia Burazeri și apoi de la mănăstirea Dionisiu, Efrem (Moraitis) de la mănăstirea Filoteu și Iosif Vatopedinul – mari asceți și mari isihști, implicați pe deplin în revigorarea vieții monahale din Sf. Munte prin ucenicii lor; în al doilea rând, sunt amintiți părinții sosiți din afara Muntelui Athos și care au preluat conducerea unor mari mănăstiri, repopulându-le și reorganizându-le: Emilianos (Vafeidis) de la Simonopetra, Vasiliios (Gondikakis) de la Stavronikita și ulterior Iviron, Gheorghios (Kapsanis) de la Grigoriu sau Alexios (Matziris) de la Xenofont; nu în ultimul rând Părinți deosebiți de la schituri sau chilia, care au păstrat curată tradiția athonită, au trăit exemplar și au atras în jurul lor mulți oameni: Cuv. Paisie Aghioritul – marele atlet al credinței, Gherasim Mikraghiananitul – imnograful, Dionisie Ignat – „părintele duhovnicesc prin excelență”, Petroniu Tănase – „un om de mare simplitate, dar foarte cultivat” (p. 152), a cărui învățătură „este pe deplin tradițională, în duhul Părinților și foarte echilibrată” (p. 153), Ioan Șova – „monah român foarte înduhovnicit” (p. 156), sau alții, unii dintre ei ucenici ai acestora: Teoclit Dionisiatul, Grigorie de la Stavronikita, Simeon Peruvianul de la Grigoriu, Macarie Simonopetritul, Ioanichie de la Grigoriu, Ilarion „dirijorul”, Eftimie de la Kapsala ș.a., majoritatea dintre ei oameni elevați și culti, cu destine impresionante, care au dat un aer de noblețe Sfântului Munte. Cu toți autorul poartă convorbiri ample, edificatoare, al căror conținut dă savoare cărții.

Frământările teologului francez gravitează în jurul câtorva teme majore, dorința unor lămuriri purtându-l prin întreg sfântul Munte, de la o mănăstire la alta, de la un părinte la altul. Preocuparea de căpetenie o reprezintă rugăciunea, cu precădere rugăciunea lui Iisus și implicațiile ei practice: cum trebuie făcută, ce importanță are metoda, când se rostește mai bine, cum ne pregătim. Părinți precum Haralambie Dionisiatul, Vasiliios Iviritul, Efrem Katunakiotul sau Paisie Aghioritul îi oferă răspunsuri profunde, lămuritoare, dar mai ales îl însoțesc în rugăciune. Cu alți Părinți, convorbirile iau fie o turnură teologică, fie ating probleme ale vieții bisericesti. Prin anvergura unor Părinți precum Gheorghios Kapsanis, Vasiliios Gondikakis sau Teoclit Dionisiatul, Muntele Athos a contat vreme îndelungată în marile dezbateri teologice ale Bisericii. Opinia publică a așteptat mereu luările de poziție al Sfântului Munte

în chesiuni importante, ca un garant al conștiinței dogmatice și eclesioogice a Ortodoxiei.

Există și teme care revin aproape obsesiv în aceste convorbiri, precum ecumenismul, relațiile patriarhului Athenagora al Constantinopolului cu catolicii, rebotezarea catolicilor care trec la Ortodoxie ș.a., puncte de vedere de obicei neîmpărtășite de autor. De altfel, în periplul său, JC Larchet dă peste mănăstiri care practică o pedagogie a excluderii (heterodocșii sunt tratați cu răceală, pentru a conștientiza rătăcirea lor), în timp ce altele o pedagogie a deschiderii (prin care cei de altă credință sunt tratați cu politețe și amabilitate, sunt atrași cu frumusețea Ortodoxiei). La Filoteu se simte marginalizat, atmosfera îl deranjează vădit; și Grigoriu i se pare un loc destul de ostil, în schimb la Simonopetra, Stavronikita sau Burazeri îl odihnește dragostea și bunătatea monahilor. O mare diversitate în duh care și astăzi persistă.

În ultima parte a volumului, autorul se remarcă printr-o lucidă analiză a situației de azi a Muntelui Athos. Cele nouă pelerinaje, derulate în intervalul a 40 de ani, îi dau posibilitatea să facă o comparație între Athosul din anii '70 și cel contemporan, și să emită câteva concluzii pertinente. Viața cenobitică s-a generalizat în Sf. Munte, punând astfel capăt unui mod de trăire individualist care se cultivase multă vreme prin mănăstiri. Totuși viața isihastă și concentrarea interioară în chinovie sunt mult mai greu de păstrat, în condițiile ritmului liturgic intens și ale tumultului din mănăstiri. În întregul Munte au apărut totodată o sumedenie de înlesniri de natură materială, într-un amplu proces de modernizare, care periclitează traiul auster al monahilor. Sunt evoluții inevitabile, în consens cu epoca facilităților și a tehnologiei specifice lumii de azi. Mijloacele de transport s-au schimbat. Locul mularilor l-au luat mașinile, iar locul cărarilor (unde drumul era însoțit de reflecție, rugăciune și osteneală) l-au luat șoselele, deplasările efectuându-se cu ușurință, dar și cu neastâmpăr și într-un vacarm adesea

de nedescris. Vechile caiace au fost și ele înlocuite cu vapoare impunătoare. Și regulile pentru vizitatori au devenit mai tolerante, numărul de pelerini crescând exponențial iar așezămintele monahale, și mai ales capitala, transformându-se adesea într-un furnicar. Tehnologia nu doar ușurează viața călugărilor ci îi și ademenește cu „duhul” lumii, accesibil acum tuturor prin internet și ecranul telefoanelor mobile. Exercițiul pazei minții devine vital în aceste circumstanțe. Schimbarea majoră a Muntelui Athos are loc însă în legătură cu alcătuirea interioară și structura sufletească a noilor intrați în rândurile monahilor, mult mai fragili, deprinși cu atracțiile lumii moderne și, prin urmare, greu de obișnuit cu viața aspră. Dar, spune autorul, „Dumnezeu primește ca

mari strădaniile care odinioară păreau mărunte” (p. 215). La aceasta nu ajută nici agenda încărcată a stareților de azi, nevoiți să iasă des în lume, de multe ori pentru a ține conferințe („care nu corespund funcției lor primordiale” – p. 211, prin urmare „timpul consacrat monahilor din mănăstirea lor s-a împușinat” – p. 211). O altă schimbare se referă la dimensiunea învățătoarească a Sfântului Munte, liderii lui de azi nemaivând anvergura teologică a celor de odinioară, în consecință și vocea Athosului în problemele majore ale Bisericii și societății atenuându-se în vremurile noastre. Cu toate acestea, pleroma Bisericii încă acordă credit maxim acestui loc emblematic, în virtutea tradiției lui milenare și a spiritualității de care a fost mereu capabil.

Cine este Iisus? Profetul! O perspectivă teologică a Evangheliei după Ioan – (Partea a II-a)

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

ontinuăm în acest număr al revistei „Renașterea” cu partea a doua a temei „Iisus – Profetul”, în viziunea Evanghelistului Ioan. Ne-am oprit în prima parte la evenimentul sărbătorii Corturilor când, prezent la Ierusalim, Iisus afirmă despre Sine: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cel ce crede în Mine, după cum a spus Scriptura, râuri de apă vie vor curge din inima lui” (In. 7, 37). Cuvintele Sale Îl defineau, prin excelență, ca fiind izvorul Vieții, dar exprimau indirect și faptul că cei ce intră în comuniune cu El pot ei înșiși deveni, prin Duhul Sfânt, răspânditori de energie sfântă din sfințenia vieții lor dobândită din ascultarea și împlinirea Cuvântului Său.

a. Confuzia de la Sărbătoarea Corturilor

O parte dintre cei prezenți la Sărbătoarea Corturilor, presupunând că cunosc originile lui Iisus, ca fiind din Galileea, s-au îndoit de faptul că El ar putea fi Mesia. Iată ce consemnează Evanghelistul: „Alții au întrebat: «Cum poate veni Hristos din Galileea?». Nu spune Scriptura că Hristosul va veni din familia lui David și din Betleem, orașul în care a locuit David? Și dezbinare s-a făcut în mulțime din pricina Lui” (In. 7, 41-43). Obiecția ridicată împotriva lui Iisus de a fi Mesia indică faptul că în Ierusalim nu se cunoștea că El S-a născut, de fapt, în Betleem, un indiciu greu de împăcat cu cele relatate de Evanghelistul Matei (2, 3), care afirmă că auzind regele Irod de nașterea acestui Copil-Rege s-a tulburat și „tot Ierusalimul împreună cu el”. Așadar, în afară de cei apropiați, nu se știa că Iisus Se născuse în Betleem; I se spunea doar „Nazarineanul”.

Confuzia poate fi rezolvată dacă luăm în considerare că au existat două teorii legate de Mesia și ambele sunt ilustrate în capitolul 7. Obiecția din 7, 27 legată de identificarea lui Iisus cu Mesia provine dintr-o așa-zisă teorie a unui „Mesia-Ascuns” ale cărui origini nu sunt cunoscute: „Dar noi știm de unde este acest om; când Hristos va veni, nimeni nu va ști de unde este” (In. 7, 27). În mod paradoxal, oamenii credeau că cunosc originile lui Hristos (Galileea) dar, de fapt, greșeau: Iisus a venit din ceruri, iar mulțimea pare a ignora acest fapt.

Prin urmare, Iisus este necunoscut și putea fi un „Mesia-Ascuns”. În In. 7, 42 fundalul confuziei pare să fie descendența davidică a lui Mesia: „Nu spune Scriptura că Hristos va veni din familia lui David și din Betleem, orașul în care a locuit David?”. Prin urmare, Iisus putea fi și un Mesia Davidic așteptat. Din cauza dezbinării care s-a creat, „unii dintre ei voiau să-L prindă, dar nimeni n-a pus mâinile pe El” (In. 7, 44).

În timpul disputei apărute în Sinhedrin, generată de data aceasta de faptul că Iisus nu a fost arestat, Nicodim iese în apărarea Lui, dar din Sinedriu i se răspunde: „...Nu cumva și tu ești din Galileea? Cercetează și vezi că din Galileea nu se ridică profet...” (In. 7, 52). Fariseii nu respectă legea, dând un răspuns sarcastic lui Nicodim a cărui încercare de apărare a lui Iisus se baza pe temeuri legale: ar trebui să asculte mai întâi cuvintele Lui, înainte ca El să fie arestat: „Oare, legea noastră îl osândește pe om fără ca mai întâi să-l asculte și să cunoască ce a făcut?” (In. 7, 51).

Perspectiva teologică a Evanghelistului Ioan depășește, însă, aparenta confuzie a originii lui Iisus. Înregistrarea acestui episod al Sărbătorii Corturilor în Evanghelia care-i poartă numele este legată de preocuparea sa de a reda semnificația teologică profundă a evenimentului. El vede în apa pe care Iisus Hristos o poate oferi, ca izvor al vieții, pe Duhul Sfânt și puterea care emană din El.

Tradiția exegetică răsăriteană a subliniat întotdeauna legătura puternică dintre umanitatea îndumnezeită a lui Iisus, după moartea și învierea Sa, și trimiterea Duhului Sfânt în lume. Subliniind această idee, Părintele Dumitru Stăniloae afirma: „Având ca ipostas al firii Sale omenești toate bunătățile dumnezeiești, nu le primește pentru Sine, ci pentru oameni. Dacă n-ar fi fost oameni cărora să le comunice Duhul, Fiul lui Dumnezeu n-ar fi avut pentru

ce să-și însușească firea umană, căreia să-i comunice Duhul pe care Îl avea ca Dumnezeu”.¹ Din acest punct de vedere, ceea ce caracterizează teologic episodul care a avut loc în timpul Sărbătorii Corturilor este evidențierea dimensiunii hristologice a pnevmatologiei ioaneice.

Prin urmare, „Iisus-Proful”, potrivit cuvântării de la Sărbătoarea Corturilor, din Ierusalim, nu este doar descendentul lui David sau un profet egal cu Moise; El este mult mai mult: Este Profetul prin care Duhul Sfânt vine în lume; Este profetul eshatologic al vieții pnevmatologice a Bisericii creștine din toate timpurile. Așadar, „Iisus-Proful” Evangheliei a IV-a este Dumnezeu! Trebuie subliniată, și în acest context, superioritatea perspectivei Evangheliei după Ioan asupra dimensiunii teologice a titlului de „Profet” acordat lui Iisus, comparativ cu cel prezent în Evangheliile sinoptice.

b. „Iisus-Proful” în contrastul „lumină-întuneric”

Perspectiva teologică a Evanghelistului Ioan asupra titlului „Profet”, atribuit lui Iisus de către contemporanii Săi, capătă noi dimensiuni în relatarea minunii vindecării orbului din naștere (cf. In. 9). După vindecarea sa, pe măsură ce vederea dobândită prin minune se confirmă, între farisei se naște o controversă cu privire la identitatea dumnezeiescului Învățător: „Unii farisei au spus: „Omul acesta nu este de la Dumnezeu, căci nu ține Sâmbăta”. Iar alții ziceau: „Cum poate un om păcătos să facă astfel de minuni?...”. Și dezbinare era între ei” (In. 9, 16). Dar, pe parcursul disputei, fostul orb este întrebat și el cu privire la identitatea Celui care l-a vindecat: „Atunci i-au zis din nou orbului: «Tu ce zici despre el, că ți-a deschis ochii?» Iar el a zis: «E profet - ὅτι προφήτης ἐστίν»” (In. 9, 17).

Cât privește afirmația acestuia, și anume, că Iisus este „Profet”, ea nu este egală cu cea din In. 6, 14, exprimată de mulțimea de oameni, beneficiari ai minunii înmulțirii pâinilor („Iar oamenii, văzând minunea pe care a făcut-o, ziceau: «Acesta este într-adevăr Profetul - ὁ προφήτης - care va să vină în lume!...»”), și nici cu cea din In. 7, 40, venită tot din mulțime, de data aceasta prezentă la Ierusalim („Deci mulți din mulțime, auzind cuvintele acestea, ziceau: «Într-adevăr, Acesta este Profetul - Οὗτός ἐστιν ἄληθώς ὁ προφήτης!»), unde substantivul „Profet” apare articulat - ὁ προφήτης, desemnând, în concepția mulțimii, persoana mesianică vestită de Moise, care urma să vină ca al „doilea Moise”: „Prooroc ca mine îți va ridica Domnul, Dumnezeul tău, dintre frații tăi; de El să ascultați” (Deut. 18, 15).²

Faptul că în afirmația sa cuvântul „profet” apare nearticulat (προφήτης ἐστίν) denotă că Iisus era pentru el o persoană neobișnuită, imposibil de a fi desemnată, care stârnește uimire și respect, cu toate că nuanțele precise ale afirmației lui sunt greu de precizat. Pentru el era cert că nici un om obișnuit nu ar fi putut să-i ofere vederea din moment ce se născuse orb. Probabil că apelativul „Profet” era cea mai înaltă poziție pe care omul știa să o atribuie lui Iisus?

¹ Cf. CHIRIL al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Scrieri, partea a IV-a, trad. Dumitru Stăniloae, București 2000, p. 538, nota 1017.
² A se vedea detalii în acest sens, Gerhard MAIER, *Evanghelia după Ioan*, Comentariu Biblic 6-7, Ed. „Lumina lumii”, Komtal, 1999, pp. 249-250. Textul Masoretic adaugă cuvintele: „din mijlocul vostru”. Pe acest text își vor fundamenta Apostolii, mai târziu, argumentația lor potrivit căreia Iisus Hristos, ca Mântuitor, a fost vestit chiar de către Moise (a se vedea mai întâi predica lui Petru - FAp 3, 12-26). Reținem și faptul că Petru, prin Evanghelistul Luca, citează după Septuaginta (Cf. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de BARTOLOMEU Valeriu Anania, Ediție jubiliară a Sfântului Sinod, București, 2001, p. 223).

Biblistul Rudolf Schnackenburg crede că, desemnându-l pe Iisus ca profet, fostul orb nu a atribuit noțiunii o semnificație mesianică, pentru că la o astfel de înțelegere îl conduce numai Iisus. El face referire, în acest sens, la întâlnirea dintre Mântuitorul Hristos și omul vindecat, din finalul episodului, când Iisus îl întreabă: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?” El a răspuns, zicând: «Cine este, Doamne, ca să cred în El?». Și a zis Iisus: «L-ai și văzut! Cel ce vorbește cu tine, Acela este». Iar el a zis: «Cred, Doamne!». Și i s-a închinat - καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ” (In. 9, 35b-38).³ În mod clar, verdictul bărbatului este contrar negării categorice a fariseilor care afirmă: „Omul acesta nu este de la Dumnezeu” (In. 9, 16).

Folosirea de către Evanghelist a verbului προσκυνέω, care atunci când îl are pe Dumnezeu ca subiect de închinare (cf. Mt 4, 10; In 4, 20; FAp 24, 11; 1 Cor 14, 25; Evr. 11, 21; Apoc. 4, 10; 14, 7; 19, 4) sau Persoana lui Iisus Hristos (Mt 2, 2, 8, 11; 8, 2; 9, 18; 14, 33; 20, 20; 15, 25; 28, 9, 17; Mc 5, 6; 15, 19; Lc 24, 52) înseamnă „a cădea” (în genuchi), „a te închina înaintea cuiva, aplecându-te”, arată clar că fostul orb l-a perceput pe Iisus ca fiind Dumnezeu adevărat. În acest moment, Cel pe care l-a mărturisit ca Profet devine pentru el Dumnezeu, căruia I se închină.

Această perspectivă imediată a adorației printr-o trecere rapidă de la înțelegerea persoanei lui Iisus ca profet, la cea de Dumnezeu, nu se regăsește în Evangheliile sinoptice.⁴ Ea îi aparține doar Evanghelistului Ioan și se datorează preocupării sale evidente de a conferi faptelor și cuvintelor lui Iisus o dimensiune spiritual-teologică cu totul aparte, rezultată din înțelegerea persoanei Sale ca Dumnezeu adevărat (cf. In. 20, 28).

Ceea ce este interesant de remarcat în caracterizarea pe care I-o face lui Iisus cel ce fusese orb, este progresul său în estimarea și înțelegerea Persoanei Mântuitorului: de la „omul numit Iisus” (In. 9, 11) la „profet” (In. 9, 17), apoi la „este de la Dumnezeu” (In. 9, 33), iar, în final, la „Domn”, Căruia I se închină (In. 9, 38). Ținând cont de acest itinerariu progresiv al înțelegerii Persoanei lui Iisus, Craig S. Keener îl numește pe cel ce fusese orb „o paradigmă a uceniciei în creștere”.⁵ Așadar, acest mod progresiv de înțelegere a Persoanei Mântuitorului Hristos de către cel ce fusese orb este cadrul în care Ioan Evanghelistul încorporează toată semnificația teologică pe care o atribuie titlului „Profet” în minunea descrisă. Astfel, minunea vindecării orbului din naștere reprezintă al șaselea, și penultimul „semn”, ales de Ioan Evanghelistul pentru a demonstra mesianitatea și divinitatea lui Iisus.

Privită dintr-o altă perspectivă teologică, minunea vindecării orbului din naștere este descrisă în termeni contrastanți de imagine „lumină-întuneric”. Astfel, la Sărbătoarea Corturilor, Iisus se proclamă a fi Lumina lumii (In. 8, 12); în episodul vindecării orbului, Iisus se manifestă ca atare, demascând lumea și pe iudeii timpului Său ca trăind în întuneric: „Și Iisus a zis: «Spre judecată am venit în lumea aceasta, pentru ca cei ce nu văd să vadă, iar cei ce văd să fie orbi». Au auzit acestea unii dintre fariseii care erau cu El și I-au zis: «Nu cumva și noi suntem orbi?». Iisus le-a zis: «Dacă ați fi orbi, n-ați avea păcat. Dar pentru că acum ziceți: 'Vedem...', păcatul vostru rămâne»” (In. 9, 39-41). Așadar, cine vrea să umble în lumină, trebuie să vină la Iisus și să-L urmeze. De altfel, prin înregistrarea episodului vindecării orbului, Evanghelistul vrea să dezvăluie ce se întâmplă când lumina se răspândește în mijlocul lumii? În acest sens, D. A. Carson răspunde: „Unii sunt făcuți să vadă, ca acest orb născut, în timp ce alții, care cred că văd, se întorc de la El, parcă orbiți de lumină (In. 9, 39-41).”⁶

Ca o concluzie generală, putem spune că scopul principal al Evanghelistului Ioan nu este acela de a desemna locul lui Iisus printre profeți, ci de a sublinia identitatea Sa unică de Fiul lui Dumnezeu, Căruia I s-a dat puterea și autoritatea de a rosti cuvintele și de a face lucrările lui Dumnezeu în lume.

Evanghelia a IV-a plasează, astfel, titlul „Profet” într-un cadru de semnificații teologice, care conferă o marcă specifică hristologiei ioaneice și, prin aceasta, întregii hristologii a Noului Testament.

³ A se vedea detalii, Rudolf SCHNACKENBURG, *Das Johannesevangelium*, II (Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament), Freiburg-Basel-Wien, 1971, pp. 322-323.

⁴ În Evangheliile sinoptice nu întâlnim tema „Iisus-Proful”, legată de motivul „Lumină”. Totuși, în Evanghelia după Luca, în episodul învierii fiului văduvei Nain, găsim tema „Profet” legată de tema „vieții” (cf. Lc. 7, 11-16).

⁵ Craig S. KEENER, *The Gospel of John*, Peabody, Mass: Haendrickson, 2003, p. 775.

⁶ D. A. CARSON, *The Gospel According to John*, Pillar New Testament Commentary, Grand Rapids: Eerdmans, 1991, p. 359.

Bichigiu 500¹

„Un popor care nu-și cunoaște istoria
e ca un copil care nu-și cunoaște părinții”.

(Nicolae Iorga)

CȘ III Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

ine au fost părinții și strămoșii noștri, părinții și străbunii dumneavoastră ai bichigenilor? Probabil că le cunoaștem numele părinților și bunicilor, eventual al străbunicilor noștri, dar al celor de dinaintea lor majoritatea dintre noi nu-l știu. Un răspuns foarte potrivit la această întrebare l-a dat istoricul nostru celebru Nicolae Iorga la începutul secolului XX, când în urma unor călătorii prin Transilvania și a unor studii efectuate în arhivele ardeleni și maghiare a publicat mai multe volume, între acestea și o carte cu un titlu sugestiv pentru condiția majorității zdrobitoare a românilor transilvăneni: *Sate și preoți din Ardeal*, precizând în introducerea volumului că „istoria Ardealului nostru e de la început chiar o istorie de țărani. De țărani cu pământ și fără, de țărani cu carte și fără carte, de țărani care au muncit numai cu brațele, păstrând obiceiurile și îmbogățind limba prin cânturi și de țărani care au luptat ca moșneni și soldați, de țărani care s-au rugat lui Dumnezeu după slova tipărită pentru binele, fericirea și pentru iertarea din robie a tuturor. O istorie de sate și de preoți e istoria Ardealului românesc”². Bichigiu face parte împreună cu localitățile Țării Năsăudului dintr-o regiune geografică în care românii au fost majoritari din punct de vedere etnic, iar social au fost țărani, adică agricultori și crescători de animale, aserviți districtului săsesc al Bistriței (1475-1762), supuși și cătane ale regimentelor de graniță austriece (1763-1849), cetățeni ai comitatului, după Marea Unire ai județului Bistrița-Năsăud.

Istoria Bichigiului și a locuitorilor așezării se pierde în negura vremii, documentele sau izvoarele istorice păstrate și ajunse până la noi atestând localitatea pentru prima oară în anul 1523³. Însă aceasta nu înseamnă că înainte de 1523 aici ar fi fost pustiu! Nici vorbă! De fapt, un document emis de Primăria Bistriței în 24 mai 1762 precizează că districtul românesc al Rodnei, oferit ca danie de regele Matia Corvin în 3 iunie 1475 orașului Bistrița, cuprindea Rodna și cele 20 de sate aparținătoare, între acestea fiind enumerat și Bichigiu⁴. E limpede că valea Bichigiului era locuită încă din 1475, deci cu 48 de ani anterior anului primei atestări documentare din 1523, de valahii, așadar de câteva familii românești. Nu știm câte erau și nici unde locuiau, dar putem aprecia fără să greșim că acestea erau așezate tot pe vatra actuală a satului. În lipsa altor surse cunoscute, primul document care atestă denumirea localității Bichigiu e cel din anul 1523. Mai exact este vorba despre un document păstrat în arhivele orașului Bistrița. De ce aici și nu altundeva? Pentru că zona aceasta a fost încorporată din punct de vedere administrativ și juridic Districtului Bistrița în anul 1475 de regele Matia Corvin, orașul săsesc fiind autoritatea civilă supremă aici până în anul 1762. Cele mai vechi documente ale Bistriței au fost publicate încă din secolul al XIX-lea, documentul nostru fiind editat de Nicolae Iorga în volumul XV al cunoscutei colecții Hurmuzaki⁵.

Documentul emis de Primăria Bistriței, în 29 septembrie 1523, este semnat de judele Toma Pellio și de zece consilieri locali, care întăresc celor trei călugări pe nume Matei, Alexandru și Petru, care apelasera la oraș alături de cnezii de pe văile Rodnei, „loc potrivit pentru mănăstire”. Petenții au prezentat autorităților bistrițene un înscris, deci un document mai vechi, care certifica existența aici a unei mănăstiri „în anii trecuți”. „Drept aceea”, se precizează în document, „hărăzim sus-zișilor călugări credincioși pomenitul loc, care este între satul Hordău și satul Telciu, pe un oarecare deal mic, aproape de apa Bichigi și donându-l ca să-l stăpânească, locuiască și în același loc să clădească mănăstirea pentru ei și urmașii lor”. Zece ani mai târziu, la 14 februarie 1533, același jude alături de 12 jurați ai Bistriței, la cererea „episcopului Ioan Laur (Layr Iowan) și al altor călugări”, întăresc mănăstirii din Bichigiu drepturile conferite prin documentul din 29 septembrie 1523. Textul documentului spune că nu a fost vorba doar despre o înnoire a documentului anterior, ci despre o detaliere a proprietăților mănăstirii „ca să aibă putere în veci”. Documentul stipulează limpede că este vorba

despre „călugări credincioși rânduielii vechi a bisericii grecești”, care și-au construit „reședințele retrase de locuințele oamenilor, unde au avut în acel loc spațiu din belșug”, primind acum dreptul de a folosi pădurea din apropierea mănăstirii, situată „în partea de miazăzi, precum și moara de pe apa Bichigiului, construită de episcopul Ioan Laur, apoi heleșteul, pășunea și câmpul spre hrana animalelor”⁶.

Reținem, așadar, că în primele două decenii ale secolului al XVI-lea exista aici pe valea Bichigiului o așezare românească și o mănăstire ortodoxă de călugări. Deși mănăstirea a dispărut cândva la mijlocul secolului al XVIII-lea, toponimia a păstrat-o până în ziua de astăzi în conștiința sătenilor prin locul numit „Valea Mănăstirii”. Totodată, din tradiția orală a satului, înregistrată și notată de preotul Vasile Dolha, păstorul spiritual al bichigenilor între 1841 și 1876, se știe că Vasile Simion a Lupului a găsit în locul respectiv un clopot plin cu galbeni⁷. Clopotul descoperit pe platoul Văii Mănăstirii avea 16 kg și a fost confiscat de autoritățile militare austro-ungare în 15 iulie 1916, fiind topit pentru nevoile armatei cezaro-crăiești în bălăile din Primul Război Mondial⁸. Pe de altă parte, mărturiile istorice ne arată că biserica mănăstirii a dăinuit peste 250 de ani după cum aflăm dintr-o anchetă realizată de autoritățile habsburgice în primăvara anului 1761, după potolirea mișcării de dezrobire religioasă a românilor ardeleni, condusă de Sofronie de la Cioara între anii 1759-1761. Comisia imperială care a întreprins o anchetă în vederea constatării în teritoriu a situației confesionale a românilor, a trecut prin Bichigiu în 31 mai 1761. Procesul verbal al acesteia s-a păstrat și a fost publicat de Virgil Șotropa în anul 1937, în Bichigiu comisia înregistrând următoarele: „După cum e scris pe biserică ea a fost clădită înainte cu 260 de ani de către 3 călugări, despre care nu se știe dacă au fost uniți (greco-catolici, nota mea) ori neuniți (ortodocși, nota mea). Sătenii până acum n-au auzit despre unire și în luna martie și-au închis biserica”. Totodată, comisia nota numele celor cinci capi de familie declarați uniți și numele celor doi preoți: Pinte și Vasile⁹. Câteva luni mai târziu, în septembrie 1761, inclusiv episcopul unit Petru Pavel Aron recunoștea în scris în protocolul Episcopiei Blajului că „nu numai mirenii ce și preoții mulți până acum de ai noștri și încă doară protopopii să află care nu numai întrebându-se să răspundă că nu știu, ci cu adevărat doară nu știu ce e unirea”¹⁰.

De altfel, rezultatele înregistrate de comisia aulică în districtul Bistriței ne arată că deși 82% dintre preoții conscriși s-au declarat uniți, românii din 47 de localități (82%) se declaraseră în totalitate neuniți, adică ortodocși, rezultatele finale ale anchetei autorităților înregistrând 96,68% familii neunite și doar 3,32% familii unite în districtul Bistriței¹¹. Acest rezultat explică atât atitudinea moșului Atanasie Todoran din Bichigiu de a refuza primirea Sfințelor Taine de la cei doi preoți uniți și închiderea bisericii din localitate de către săteni, așa cum preciza comisia în 31 mai 1761, cât și refuzul nășăudenilor de a depune jurământul în fața autorităților militare austriece – reprezentate de generalul Nicolaus von Buccov – și eclesiastice unite – reprezentate de episcopul Petru Pavel Aron – pe platoul Mocirla în 12 mai 1763, dezvăluind în mod indiscutabil dimensiunea religioasă a revoltei grănicerilor nășăudeni din primăvara anului 1763. Nu în ultimul rând, explică recursul la forță al autorităților habsburgice și dorința acestora de a oferi un exemplu pilduitor, care să descurajeze orice opoziție românească autohtonă în fața planurilor de militarizare a zonei și de catolicizare forțată a noilor grăniceri ai imperiului, deznodământul din toamna anului 1763 fiind cel bine cunoscut: frângerea pe roată a lui Atanasie Todoran din Bichigiu și spânzurarea celorlalți trei capi ai revoltei: Vasile din Mocod, Grigorie din Zagra și Vasile din Telciu¹². Despre militarizarea zonei Năsăudului și constituirea celorlalte regimente de graniță din Transilvania,

proces condiționat de îmbrățișarea catolicismului de către cei încorporați în noul confiniu austriac scriu mai mulți martori din epocă, precum medieșeanul sas Michael Conrad von Heydendorff cel Bătrân sau cronicarul maghiar Petre Bod, astfel încât catolicizarea forțată, în cazul românilor trecerea la unirea cu Roma în anii 1761-1765 nu poate fi contestată. Heydendorff notează în acest sens explicit că românilor li s-au făcut multe promisiuni în legătură cu „avantajele visate”, dar li s-a pus o singură condiție: „acela care dorea să devină grănicer trebuia să treacă pe dată la religia catolică unită”¹³. În concluzie, trecerea la unirea cu Roma în Bichigiu și în celelalte sate ale Țării Năsăudului s-a făcut prin militarizarea zonei între anii 1763-1767, cei ce au refuzat să devină cătane austriece și credincioși greco-catolici au emigrat în Moldova sau pe văile Bărgaielor, care au fost militarizate douăzeci de ani mai târziu în vremea împăratului Iosif II, care nu i-a mai constrâns pe locuitori să treacă la greco-catolicism pentru a deveni grăniceri, iar localitățile din Țara Bărgăului au rămas ortodoxe. Revenirea bichigenilor la Biserica Ortodoxă s-a făcut în contextul binecunoscut din toamna anului 1948 prin preotul Ioan Bondane, originar din Telciu, paroh în Bichigiu între 1942-1952, cel ce a inițiat și condus lucrările de construcție ale actualei biserici, edificată între anii 1947 și 1950, când a fost tâmosită de episcopul pensionar Veniamin Nistor, prietenul și reprezentantul episcopului Nicolae Colan al Vadului, Feleacului și Clujului.

În ceea ce privește dinamica demografică a localității, șematismele eclesiastice și recensămintele civile din secolele 18-21 prezintă următoarea situație: în 1733 erau 56 de familii păstorite de popa Nechita și popa Vasile; în 1761 numărul familiilor a crescut la 75, 70 ortodoxe și 5 greco-catolice, păstorite de popa Vasile și Popa Pinte, ambii uniți; în 1813 existau 67 de case locuite; în 1835 comunitatea era formată din 476 creștini greco-catolici, păstoriți de Pahomie Pop, biserica de lemn din sat fiind pusă sub patronajul Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, hramul fiind transmis noii biserici de piatră, finalizată în 1950. În 1857, Bichigiu avea 135 case și 670 locuitori, douăzeci de ani mai târziu erau 159 de case și 680 de locuitori, între care 668 greco-catolici, 2 romano-catolici și

12 evrei. În 1900 erau înregistrate 204 case și 973 de locuitori, iar în anul 1910, la ultimul recensământ maghiar, 229 case și 1.132 locuitori, dintre care 1.091 români, 34 maghiari și 32 evrei, 300 fiind alfabetizați. În timpul Primului Război Mondial au fost mobilizați pe front 157 de bichigeni, din care 13 au murit, 7 s-au întors invalizi, 116 au revenit sănătoși, 21 au fost dați dispăruți, de pe urma lor rămânând 19 văduve și 51 de orfani¹⁴. Cel mai mare număr de locuitori l-a înregistrat Bichigiu la recensământul din 1948, când aici locuiau 1.557 de persoane, ultimele trei recensăminte arătând o scădere dramatică a populației: 1.405 locuitori în 1992, 996 în 2002 și 786 în 2011. Șirul preoților slujitori este bine cunoscut începând cu secolul XIX, păstoriți spirituali ai parohiei Bichigiu fiind următorii: pr. Pahomie Pop (1808-1841); pr. Vasile Dolha (1841-1876); pr. Mihail Onișor și pr. Ioan Pop (1876-1879); pr. Vasile Dumbravă (1880-1891); pr. Damian Pop (1891-1920); pr. Emil Pop (1920-1927); pr. Valeriu Mureșianu (1927-1934); pr. Ioan Pop (1934-1942); pr. Ioan Bondane (1942-1952); pr. Victor Tănase, pr. Ioan Dăncescu și pr. Ioan Blidar (1952-1960); pr. Ioan Hrișcu (1960-1963); pr. Dumitru Nan (1963-1973); pr. Iacob Sângeorzan (1973-1983); pr. George Cihorean (1983-1990); pr. Ioan Platon (1990-1997); pr. Nicolae Hoha (1997-1999); pr. Nicolae Tîrgoveț (1999-2014); și pr. Gavrilă-Tudor Zinveliu (2014-prezent).

Cel mai cunoscut fiu și erou al satului Bichigiu a fost și rămâne Sfântul Martir Atanasie Todoran, pomenit în Sinaxarul Ortodoxiei românești în data de 12 noiembrie, ziua martiriului său. Despre pilda vieții și demnității lui creștine românești și dreptmăritoare, aș dori să reținem portretul schițat de cunoscutul istoric și gazetar transilvănean George Barițiu în urmă cu o sută cincizeci de ani: „Umbra ta, Tudorane, să-i învețe pe toți daco-romanii a cunoaște ce este stăruința și perseverența în credință și ce înseamnă să aibe cineva caracter, în orice poziție s-ar afla”.

¹³ Ela Cosma, *Împăratul călător și ardelenii în memoriile lui Michael Conrad von Heydendorff cel Bătrân*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2015, p. 417.

¹⁴ Serviciul Județean Sibiu al Arhivelor Naționale, fond ASTRA, inv. nr. 453. „Listele participanților la Primul Război Mondial”, dosar nr. 4a Județul Bistrița-Năsăud, ff. 84-86.

¹ Prelegere susținută luni, 5 iunie 2023, în a doua zi de Rusalii cu ocazia aniversării a 500 de ani de la prima atestare a localității Bichigiu, în Căminul Cultural din Bichigiu, inaugurat și sfințit cu acel prilej de PS Benedict Bistrițeanul.

² N. Iorga, *Sate și preoți din Ardeal*, ediție critică de I. Oprișan, Editura Saeculum I.O., București, 2007, p. 27.

³ Nicolae Drăganu, *Toponimie și istorie*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1928, pp. 43-46.

⁴ Document reprodus de Virgil Șotropa în *Arhiva Someșană*, Nr. 24, aprilie-septembrie 1938, pp. 11-13.

⁵ *Documente privitoare la Istoria Românilor culese de Eudoxiu de Hurmuzaki, Volumul XV. Acte și scrisori din arhivele orașelor ardeleni (Bistrița, Brașov, Sibiu) publicate după copiii Academiei Române de N. Iorga, Partea I 1358-1600*, Atelierele grafice Socce & Comp., București, 1911, doc. 495, pp. 271-272.

⁶ *Ibidem*, doc. 685, p. 366.

⁷ Pr. Nicolae Tîrgoveț (coord.), *Bichigiu – Străveche vatră românească. Moment aniversar – 500 de ani de atestare istorică a Bisericii Ortodoxe din localitate*, Editura Charmides, Bistrița, 2001, pp. 12-13.

⁸ *Războiul din spatele tranșelor. Contribuții documentare referitoare la județul Bistrița Năsăud*, ediție îngrijită și note Adrian Onofreiu, Cornelia Vlașin, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2017, doc. 95, p. 127.

⁹ Virgil Șotropa, „Contribuții la istoria bisericăscă”, în *Arhiva Someșană*, nr. 21, 1937, p. 457.

¹⁰ Florin Valeriu Mureșan, „Aspecte ale vieții religioase în districtul românesc al Bistriței la mijlocul secolului al XVIII-lea”, în Dorel Man, Flore Pop (coord), *250 de ani de la martiriul sfinților măruritori nășăudeni 1763-2013*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2013, p. 170.

¹¹ *Ibidem*, p. 180.

¹² Pr. Gavrilă-Tudor Zinveliu, Ierom. Maxim Morariu, *Noi aspecte ale martiriului Sfinților nășăudeni*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2016.

Tot despre debutul Anei Blandiana

Prof. univ. dr. Mircea Popa

Nul dintre dicționarele noastre literare ne oferă informația potrivit căreia cel dintâi text tipărit sub semnătura Otiliei Valeria (Doina) Coman ar fi avut loc în paginile revistei „Cravata roșie” din 1955, unde ar fi apărut prima poezie a ei, pe când era încă școlăriță la Oradea. Am răsfoit colecția revistei aflată în Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca și nu am găsit textul respectiv nici în 1955, nici în 1956. Poate să fi tăiat cineva foaia cu pricina de acolo. Am găsit în schimb numeroase colaborări ale lui Nicolae Labiș, Ion Băieșu, Mioara Cremene, Doina Sălăjan și alții, mai mulți, versuri care nu știm dacă au fost sau nu puse în valoare de istorici literari. Cunoscutul investigator al debuturilor poezilor, Tudor Oprea, în cartea sa *500 de debuturi literare*, din 1991, vorbește despre debutul Otiliei Doina Coman (de fapt numele adevărat al poetei este Otilia Valeria Coman), ca producându-se în revista „Tribuna” din 1959 cu poezia *Originalitate* (numărul din 7 martie 1959), poezie semnată pentru întâia oară cu pseudonimul care o va consacra, cel de Ana Blandiana. Nici această afirmație nu este exactă, deoarece noi i-am găsit numele semnând patru poezii în „Almanahul Țării Crișurilor” scos de cenaclul „Iosif Vulcan” din Oradea în 1956. Doi autori erau pe atunci membri ai cenaclului și elevi la cele mai bune școli din Oradea. Ana Blandiana era elevă la Liceul de fete „Oltea Doamna”, iar Gheorghe Grigurcu la Liceul „Emanoil Gojdu”, liceu de pe băncile căruia au ieșit numeroase personalități bihorene. Poeziile lor de debut au fost publicate, așa cum am spus mai sus, în „Almanahul Țării Crișurilor” din 1956, și sunt într-adevăr la înălțimea unor debuturi reprezentative. Noi le-am reprodus

și comentat în cartea noastră *Repere bihorene* (Casa Cărții de Știință, 2020, p. 277, fiind semnate cu numele ei adevărat, Otilia Doina Coman, așa cum era cunoscută la școală, în familie și printre cunoscuți, ea preferând numele de Doina, în locul celui de Valeria, așa cum figura în actul de naștere. Cele două debuturi nu ne dau imaginea unei scăderi de calitate față „Tribuna”. În 1956 ea venea cu un grupaj rotund de patru poezii, pe când în „Tribuna” e vorba de una singură, de aceea, după opinia noastră, el e de nivelul unui debut care o reprezintă. Dacă poezia din „Tribuna” pare să fie o alegorie la opțiunile care stau în fața poetului tânăr, pentru ca versul instrumentat de el să se ridice la un nivel de originalitate superioară, prin enumerarea unor opțiuni, cum ar fi ipostaza de cântăreț al terestrității sau al cerului și „întinderilor înstelate”; într-o a doua etapă, el se poate ridica la nivelul confruntării cu cerințele înălțimilor stâncoase ale munților, pentru ca, în cele din urmă, să găsească nota potrivită pentru o cântare a omului din vremurile în care trăiește: „Răsună valea, prieteni! ca o torță / Se-nalță cântul nostru-nari-pat. / Se-nalță valea! Evrika, prieteni! / Cântul acesta nu s-a mai cântat!”. Prin trimiterea la realitățile socialiste din acel „Răsună valea”, aducându-ne aminte de șantierele tineretului de la Agnita-Botorca și de la Bumbești-Livezeni, acolo unde s-a lansat cântecul „Răsună valea” (urmat apoi de filmul care l-a consacrat), poeta s-a situat dintr-odată mult mai „pe linie” decât în poeziile din 1956, unde lirismul pur pe care l-a întrebuițat era în întregime epurat de truismele vremii și cu adevărat destinat unei mari poezii a resorturilor umane, sufletești. Față de tema abordată în „Tribuna”, cele patru poezii apărute în „Almanahul Țării Crișurilor” aduc un univers mult mai complex și o cizelare stilistică mult mai atentă. E vorba de poeziile *Păsăre albastră*, *Un cântec de dor*, *Soare* și *Primăvară*, poezii astăzi uitate și de autoare și de critica literară, deoarece ele nu figurează în *Integrala* poeziilor poetei. Alături de cele patru poezii pe care le vom reproduce mai jos, o altă poezie a sa,

complet uitată, a fost inclusă în *Almanahul creștin ortodox pe anul bisect 1956*, p. 91, almanah tipărit la Oradea de Episcopia Ortodoxă de acolo. Fiind vorba de două tipărituri orădene, nu putem ști care dintre ele au ieșit de sub tipar mai repede, deoarece, ambele publicații apar în 1956. De aceea, ne putem pune problema dacă cumva Almanahul bisericesc a apărut la începutul anului 1956, iar „Almanahul Țării Crișurilor” ceva mai târziu, în primăvară. În această situație, cronologic vorbind, ar trebui să socotim poezia *Bisericuță veche din Ardeal* drept poezia de debut. Credem că doar autoarea ar putea să ne spună cu exactitate cum stau lucrurile. Până atunci, o putem identifica, ipotetic, și poezia de față drept poezie de debut. O reproducem pentru frumusețea ei intrinsecă.

Bisericuță veche din Ardeal

Tu stai și-acum ca vechi erou,
Ce mai răsună până azi
Și te revăd în gând, din nou,
Bisericuță dintre brazi.

Te-a ridicat poporu-n sărăcie,
Și au trecut de-atuncea veacuri multe;
Ai dăinuit pe culmi de veșnicie
Și vremurile-au să te asculte.

Cu tâmple de viscole bătute,
Ai stat mereu de strajă sus, în deal:
Bătrânilor, credință și virtute,
Le-ai dat, bisericuță din Ardeal.

Zidită-n iobăgie și-n dureri,
Tu cauți cu privirea înspre mâine
Și-nsemni nepoții robilor de ieri,
În luptă spre dreptate, pace, pâine!

Mă rog în catedrală (și frumoasă-i
Învestmântată-n aur și mărgear),
Dar pentru mine maică mai duioasă-i
Biserica din satul ardelean.

Popas la „Porțile Cerului”

Prof. Mircea Daroși

Brumul către „vetrele de lumină” ale ortodoxiei monahale din județul Bistrița-Năsăud s-a deschis odată cu instaurarea noii democrații. Mai întâi a fost construită mănăstirea de pe hotarul comunei Rebra, foarte aproape de Parva, localitate așezată la poalele munților, acolo unde soarele răsare mai târziu decât în alte părți și se duce la culcare mai devreme, dar stăruie cu o palmă mai mult la cumpăna amiezii, pentru a-i binecuvânta pe truditarii acestor locuri cu darurile bucuriei și ale frumuseții lăuntrice.

Lângă șoseaua care urcă pe Valea Rebrei, pe o sprânceană de deal înconjurată de verdele crud al pădurilor, se afla cândva o mănăstire veche cât toți anii care au trecut de la domnia lui Ștefan cel Mare. Istoria ei m-a preocupat în mod deosebit și am cercetat-o îndeaproape, elaborând o lucrare monografică în care, un capitol distinct se referă la această mănăstire.

Dacă la vremea aceea era greu să ne închipuim că în acest „loc de pomenire” va renaște cândva o nouă mănăstire, ea ne privește astăzi zâmbind ca o minunată „bijuterie” monahală. Apariția unui întreg șir de asemenea sfinte locașuri, mi-a stârnit curiozitatea de-a porni la drum, atât ca pelerin, cât și ca modest cercetător de istorie.

Cartea *Vetre de lumină* se vrea un mic îndrumar privind mănăstirile vechi și noi din județul Bistrița-Năsăud. Am scris-o pe baza unei documentări la fața locului, prin studiul unei bibliografii referitoare la această temă, prin discuții directe cu stareții și preoții duhovnici ai mănăstirilor, cărora țin să le mulțumesc și pe această cale pentru informațiile ce mi le-au oferit. Am apelat și la interviurile luate de Părintele Arhimandrit Dumitru Cobzaru la Radio Renașterea din Cluj-Napoca, din care am extras informații de mare folos.

Lucrarea este structurată pe câteva capitole care se referă la viața mănăstirească de pe cuprinsul județului

nostru, istoricul mănăstirilor, monahismul la începutul mileniului III, dar și perioada regimului comunist care a umbrit mult viața creștină din România.

Am poposit la aceste „Porți ale Cerului”, urmărind arhitectura locașurilor de cult, importanța vetrelor monahale în istoria neamului și a Bisericii noastre, inestimabilele fresce bisericești, icoanele făcătoare de minuni, cultura religioasă și, am stat de vorbă cu monahii și monahiile din zonă (Protosinghelul Chiril Zăgrea, ieromonahul Nicodim Sîngeorzan, părintele duhovnic Daniil Ureche, protosinghelul Paisie Iloaie, stavrofora Emanuela Moisa, Stavrofora Veronica Coțofană), care mi-au relatat multe aspecte ale vieții lor: greutățile pe care le-au întâmpinat în acțiunea de construcție sau reconstrucție a mănăstirilor, multele probleme de ordin social, și chiar frustrările de care au avut parte, dar nu în ultimul rând, bucuriile și satisfacțiile acestei vieți duhovnicești.

Izvoarele editate și inedite pe care le-am avut la îndemână, m-au ajutat în prezentarea destul de aerisită a istoricului fiecărei mănăstiri, să introduc chiar unele aspecte mai puțin cunoscute din viața monahală. Am apelat la cele mai vechi lucrări din istoriografia română, precum „Istoria Bisericii și a vieții religioase din Transilvania și Ungaria”, „Mănăstiri românești din Transilvania și Ungaria”, scrise de istoricul Ștefan Meteș, „Scrisori de boieri. Scrisori de Domni”, de Nicolae Iorga, și multe alte documente vechi pe care le-am găsit în Arhivele Naționale din Bistrița, la Biblioteca Academiei din Năsăud, dar și lucrările mai noi cum ar fi „Ghidul mănăstirilor din România”, „Pas cu pas prin schiturile și mănăstirile din România” etc. De un real folos mi-a fost colecția revistei „Arhiva Someșană” aflată în biblioteca personală, lucrările monografice ale localităților din zona Năsăudului, și tot ceea am putut afla prin massmedia.

Consider că nu sunt lipsite de interes nici informațiile pe care le-am așezat în lucrare, referitoare la zona geografică în care se află aceste locașuri, drumurile de acces, viața de obște, numele stareților, hramurile mănăstirilor. Am găsit de cuviință ca hramul fiecărei mănăstiri să fie prezentat și sub aspectul semnificației sale biblice pentru care am realizat câteva eseuri.

Textele sunt însoțite de fotografii, unele chiar vechi, iar cele mai multe reprezintă imaginea actuală a construcțiilor, care în majoritatea lor se află într-o stare deosebit de plăcută și atractivă, rod al efortului acestor obști, al credincioșilor din zonă, al contribuției inestimabile a unor sponsori din județ și din țară și, nu în ultimul rând, al sprijinului moral și chiar financiar primit din partea Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Sunt cuprinse aici mănăstirile vechi existente până când a

venit „tăvălugul” generalului Bukov, de pe vremea regimentului grăniceresc, cel care a ras de pe fața pământului multe dintre aceste minunate lăcașuri sfinte: Rebra, Feldru, Sângeorzul Românesc, Mintiu, Zagra, Bichigiu, Monor, Silivașu de Câmpie, Șopteriu, Negriștești, Păltineasa, Ciceu – Poieni etc.

După revoluția din decembrie 1989, pe teritoriul județului nostru au apărut 10 mănăstiri noi care au devenit astăzi adevărate perle de așezământ monahal: Rebra, Salva, Nușeni, Ilva Mare, Bichigiu, Piatra Fântânele, Dobric, Cormaia, Buscatu-Telcișor, Strâmba.

Cartea nu poate avea pretenția că a cuprins totul și ca orice lucrare, ea poate fi îmbunătățită cu alte date și informații, având în vedere faptul că, în viața acestor așezăminte de cult pot interveni de-a lungul timpului și unele modificări. Și așa cum scria cronicarul, mă îndrept și eu cu gândul spunând: „Unde am greșit, îndreaptă tu cititorule, cu blândețe!”.

Mănăstirile au fost și rămân acea tainică lume care ne deschide sufletul, ne cheamă la închinare și rugăciune.

Părintele Ioan Morar – însemnări pe răbojul sufletului

Protos. Maxim (Iuliu-Marius) Morariu

Nu știu de ce m-am pomenit scriind despre părintele Ioan Morar. Poate că, în semn de respect, din dorința de a-l omagia. O fi de vină și depărtarea, care amplifică, cred, dorul. În orice caz, socotesc că e unul dintre oamenii care merită a fi pomeniți. Nu oricum și nu oricând. Cât încă mai e în viață, spre a se putea bucura că n-a fost uitat. Și a i se confirma, dacă mai e nevoie, cine știe, că prezența dânsului în viața unor tineri precum cel de față a avut o însemnătate ce nu-i de ici, de colea.

Îmi aduc aminte și acum momentul în care l-am văzut prima dată. În anul 2012, gara din Iași. De la distanță, profesoara mea de istorie, doamna Ana Filip, împreună cu care participam la o conferință, mi l-a semnalat de la distanță. Cu evlavie, așa zice.

„- Uite-l pe părintele Morar de la Gherla. Protopopul”.

Îmbrăcat elegant, de o prezență discretă, nu doare nădăd să epateze în vreun fel. Ne-am salutat și-am plecat fiecare înspre hotelul în care eram cazați. În seara aceleiași zile aveam să mă pomenesc cu un neprețuit dar livresc. Un volum despre Shakespeare¹. Cu dedicație. Îl păstrez și acum cu sfințenie. L-am devorat în aceeași seară. M-a uimit povestea cărții și a autorului. Eram fascinat de faptul că un preot a fost capabil, în vremuri complicate, să-și asume misiunea de a uni cultura cu spiritualitatea. Nu fără consecințe, desigur. Avea să îmi vorbească despre ele și în anii următori, la conferințele ASTREI de la Alba-Iulia și din Serbia. Într-o vreme când eu însumi îl ascultam cu ochii mari, uimit deopotrivă de inegalabilul talent de povestitor al Protopopului, cât și de cele prin care trecuse.

Apoi, cu curiozitatea copilului primit între adulți la o manifestare complexă, m-am ținut pe lângă dânsul în toate zilele care au urmat. M-a surprins și copleșit (cum cred că Domnul Însuși ne copleșește), cu delicatețea domniei sale. Mi-au plăcut replicile pe care știe să le dea unor oameni, a căror atitudine infatuată mă revolta de-a dreptul, și finețea cu care știa să aplaneze conflictele. N-am să uit nici odată parastasul lui Aron Pumnul de la Cernăuți. Am cântat amândoi din toată inima, pe ardeleneste, spre intrigarea unor vecini de autobuz mai obtuzi, care nu înțelegeau importanța muzicii lui Cunțanu pentru ființa noastră eclesială, ca ardeleni.

Ceea ce a urmat la încheierea manifestării m-a făcut să-l prețuiesc și mai mult. Cum evenimentul era unul transfrontalier, am călătorit. În Ucraina și Republica Moldova. La întoarcerea în țară, m-a pâlît ca un trăsnet o veste tristă. Un necaz în familie. Colegul meu de scaun, scriitorul Teodor Tanco, informat despre cele întâmplate, a încercat să mă consoleze. Din păcate, însă, efectul a fost total cel opus. Aproape nonagenar, bătrânul îmi transmitea o stare de agitare și reușea, prin felul său de a se comporta, doar să-mi sporească nervozitatea. În acest context, prezența părintelui Ioan s-a dovedit de-a dreptul salvatoare. Nu îmi aduc aminte când și cum m-am pomenit cu domnul Tanco mutat cu vreo două rânduri de bănci în spate. Nici când protoiereul mi-a devenit coleg de bancă. Știu doar că, tot drumul n-am vorbit nimic. Că am simțit

brusc, lângă mine, o prezență care, nu doar că se ruga, discret, ci reușea să tragă, parcă, din sufletul meu, apăsătoarea tristețe.

Peste ani, ne-am reîntâlnit la felurite soroace. Îmi mulțumesc pentru faptul de a-mi fi sădit în suflet dragostea pentru Ioan Alexandru și pentru bucuria de a mi-l descoperi pe Ion Apostol Bologa. Pentru faptul de a-mi fi îngăduit să-l fac să piardă nopți întregi, după felurite evenimente, povestindu-mi despre câte cele. Căci părintele Morar e un povestitor care te fascinează. Aveau să-mi mărturisească acest lucru și alți prieteni care l-au cunoscut. Avea o eleganță cu care, în tandem cu oameni precum Ioan Onuc Nemeș, știa să înveselească atmosfera într-un mod fermecător.

În biroul din biserica de la Gherla, unde doamna profesor Nelica Mihăilescu, secretara Despărțământului astrist de acolo ne-a răsfățat cu tot felul de bunătăți, părintele ne-a bucurat din când în când sufletele cu lecturi. Din propriile creații, din cele ale lui Alexandru, urmate de amintiri, cu mitropolitul Mladin, părintele Zăgreanu ori alți oameni, despre care auzisem doar din cărți. Îi făcea parcă să prindă viață. Îi evoca cu atâta măiestrie, încât parcă-ți apăreau aieva. Ne uitam, împreună cu colegul meu drag, părintele Grigore

Someșan, alături de care ne-am pomenit într-o după masă, fără un motiv anume, urcați în primul tren spre cetatea lui Martinuzzi și adăstați la biserica dânsului, cu ochii mari unul la celălalt, ascultându-l. Părintele nu epata prin exerciții retorice. Nici prin chestiuni care ar putea fi bănuite de superficialitate și acțiuni „pomădate”. Ne vorbea simplu. Firesc. Reușea să aducă înaintea noastră, aieva parcă, oameni, locuri, chipuri. Iar în poezie, fără a se lua la întrecere cu nimeni, lăsa să se reverse din preaplinul sufletului său gânduri care ne odihneau sufletește.

L-am regăsit la fel de firesc în atitudini și comportare și la manifestări precum *Colocviile de la Nicula*, pe care le organizează anual împreună cu părintele stareț, Arhimandritul Nicolae Moldovan, la reuniunile preoțești, slujbe ori conferințe. Căci părintele Ioan Morar e același și atunci când scrie și atunci când vorbește. Indiferent de cel ori cea care-i stă înaintea, omul nu se schimbă. E firesc, direct, sincer și parcă nițel sfios. Așa-i și în discurs. Mi-aduc aminte, aieva parcă, momentul din anul 2018 de la Salva. Am omagiat-o atunci pe doamna profesor Ana Filip. În lista de vorbitori s-a pomenit, precum era firesc, în capul listei. În vreme ce unii dintre cei de acolo s-au folosit de prilej mai degrabă pentru a se lăuda și auto-polei, protopopul a vorbit simplu, clar, deschis. A punctat câteva aspecte în care lauda nu era una excesivă, dar cele spuse erau adevărate. Impactul a fost cel așteptat. Nu vă puteți imagina câți oameni m-au întrebat cine e părintele și de unde vine. Cu mențiunea:

- Că, Doamne, mândru o mai spus despre doamna!

Dacă ar fi să-l prezint succint prin prisma câtorva cuvinte cheie, așa puncta: simplitate, delicatețe, discreție, seriozitate, credință și stil. A nu se crede că nu are și cusururi. Pe măsura personalității. Uneori prea blând și prea sfios. Și-i lasă, mi se pare, câteodată, pe cei care n-au nimic de spus să i se bage în față. Așa mi se pare, cel puțin. Ce să-i faci, nimeni nu-i perfect!

Gânduri bune și-o-mbrățișare cu inima de dincolo de baltă, Părinte Protopop!

† **BENEDICT BISTRITĂEANUL**
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Septembrie 2023

1 septembrie

Program de audiențe la birou.

2 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie în Parohia Brăul Maicii Domnului din localitatea Sub Coastă, Protopopiatul Cluj I. Rostește predica cu titlul: „Semn de binecuvântare”. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

La Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca oficiază Sfânta Taină a Cununii pentru tinerii Lucian-Vasile și Diana-Maria Vaida. Rostește un cuvânt de învățătură.

3 septembrie

În Duminica a XIII-a după Rusalii, oficiază slujba de resfințire a Bisericii Adormirea Maicii Domnului din Răscruți. Apoi pe un alter special amenajat în curtea bisericii săvârșește Sfânta Liturghie. Rostește predica intitulată: „Investiți ca iconomi ai lumii”. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei înaintează la rangul de iconom stavrofor pe Pr. Dan Balog, parohul comunității din Răscruți. Oferă fostului paroh Ioan Câmpian Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici, iar primarului comunei Bonțida, Aurel Emil Cărhaț, „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”. Membrii Consiliului și Comitetului Parohial și altor binefăcători le acordă distincții și diplome de aleasă cinstire. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

4 septembrie

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

În biserica centrală unitariană din Cluj-Napoca asistă la Congresul Asociației Internaționale pentru Libertatea Religioasă. Rostește un cuvânt de salut.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca participă, în calitate de membru în comisia de sistematice, la examenul de susținere a licențelor și disertațiilor - sesiunea septembrie 2023.

5 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie în Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din localitatea Salva, cu ocazia întâlnirii absolvenților promoției 2008 de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba-Iulia, la împlinirea a 15 ani. Rostește un cuvânt festiv.

6 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive.

Program de audiențe la birou.

7 septembrie

Slujește Vecernia Mare cu Litie la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Rostește la final un scurt cuvânt de învățătură.

8 septembrie

Săvârșește Sfânta Liturghie în sobor de preoți și diaconi la Mănăstirea Nașterea Maicii Domnului din Ciucea, Protopopiatul Huedin, cu ocazia hramului. Rostește predica intitulată: „Cinstita însoțire”. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupușan, Protopopul Huedinului.

Face o vizită la Mănăstirea Cormaia din Protopopiatul Năsăud.

9 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie și binecuvintează lucrările de înfrumusețare efectuate în Biserica Sfântul Arhidiacon Ștefan din Gersa II, Protopopiatul Năsăud. Rostește cuvântul de învățătură intitulat: „Lecție de paternitate: prioritate, responsabilitate și disponibilitate”. Oficiază slujba de

¹ Pr. Ioan Morar, *Prințul Marilor dileme*, Editura Ecclesia, Nicula, 2010.

Sfeștanie la casa parohială renovată capital. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei înaintea rangului de iconom pe Pr. Florin Miholca, parohul comunității Gersa II. Oferă Ordinul Episcop Nicolae Ivan pentru mireni domnului Viorel Clapău, primarul comunei Rebrîșoara și domnului Vasile Mureșan, consilier local. De asemenea, Ordinul Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni domnilor Nicolae Moldovan și Ionel Roș. Acordă diploma de aleasă cinstire preotului pensionar Ștefan Burdeț și Consiliului Parohial. Este însoțit de PC Pr. Ioan Dâmbu, Protopopul Năsăudului.

Vizitează noua clădire a Școlii Primare Sfântul Stelian din Bistrița. Este însoțit de PC Pr. Tudor Mudure, managerul instituției de învățământ.

10 septembrie

În Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci, săvârșește Sfânta Liturghie în Biserica Sfântul Nicolae și Înălțarea Domnului din Huedin. Rostește predica intitulată: „Veninul urii și leacul crucii”. Oficiază Parastasul pentru adormiții întru Domnul, Protopopul Aurel Munteanu și plutonierul Gheorghe Nicula, care au primit moarte martirică cu 83 de ani în urmă.

În paraclisul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, săvârșește Sfânta Taină a Cununii pentru tinerii Marian-Vlăduț Pop și Alexandra. Rostește un cuvânt de învățătură.

Oficiază Sfânta Taină a Botezului pentru pruncul Ștefan Gâlcă și rostește un scurt cuvânt de învățătură în Biserica Pogorârea Duhului Sfânt din Cluj-Napoca, Cartierul Zorilor.

Seara, la Capela Sfântul Lazăr din Cluj-Napoca, slujește Priveghiul la căpătâiul adormitului întru Domnul Ștefan Sabău și rostește un cuvânt de mângâiere.

11 septembrie

Participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la festivitatea de inaugurare a clădirii ciclului gimnazial de la Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”, reabilitată și modernizată complet prin sprijinul Primăriei și al Consiliului Local Cluj-Napoca.

12 septembrie

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, participă, ca membru în comisia, la susținerea referatelor doctoranzilor la catedra de Muzică bisericească și ritual.

Face o vizită la Centrul de îngrijiri paliative Sfântul Nectarie din Cluj-Napoca. Oficiază slujba Parastasului.

13 septembrie

Program de audiențe la birou.

Înregistrează un interviu pentru Trinitas TV legat de personalitatea Rectorului martir Pr. Liviu-Galaction Munteanu al Academiei Teologice din Cluj-Napoca.

14 septembrie

Participă la manifestările organizate la Crucea-monument de pe Muntele Mic, județul Caraș-Severin. Slujește Sfânta Liturghie alături de Preasfințitul Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului, și Preasfințitul Părinte Ieronim, Episcopul Daciei Felix. Rostește un cuvânt de învățătură.

15 septembrie

Program de audiențe la birou.

La Centrul eparhial participă, în calitate de membru de comisie, la susținerea referatelor doctoranzilor la catedra Spiritualitate.

16 septembrie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Taină a Botezului pentru prunca Petra Socaci. Rostește un scurt cuvânt de învățătură.

În Biserica Sfântul Ștefan din Maieru, Protopopiatul

Năsăud, oficiază Sfânta Taină a Cununii pentru tinerii Cornel și Orsolya Negrușier. Rostește un cuvânt de folos duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Ioan Dâmbu, Protopopul Năsăudului.

17 septembrie

În Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci, săvârșește Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca. Rostește predica intitulată: „A nu fugi de cruce”.

La Mănăstirea Sfinții Împărați Constantin și Elena din Dobric, Protopopiatul Beclean, oficiază Sfânta Taină a Cununii pentru tinerii Matei și Daniela Hiticaș. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopopul Becleanului.

18 septembrie

În paraclisul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la slujba de Te Deum săvârșită cu ocazia deschiderii cursurilor preoțești - definitivat și Gradul II, la nivelul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

În continuare, în Aula Mare a facultății, predă cursul „Incursiuni filocalice cu nuanțe pastorale” preoților înscriși la cursurile pastorale din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, înconjurat de părinți slujitori, cu prilejul resfințirii bisericii din Râsăruți, 3 septembrie 2023.

19 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive.

20 septembrie

Cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Sofroniu, Episcopul Oradiei, face o vizită la Mănăstirea Stâna de Vale din Protopopiatul Beiuș.

21 septembrie

La Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la vernisajul expoziției „Pulsățiile vieții”, artiști: Teodor Botiș și Manuela Botiș.

22 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive.

Program de audiențe la birou.

Face o vizită pastorală la Biserica Sfințelor Femei Mironosițe din localitatea Jucu Gară, Protopopiatul Cluj I.

23 septembrie

Slujește Vecernia Mare cu Litie și Utrenia la Mănăstirea Mihai-Vodă din Protopopiatul Turda. Rostește la final un scurt cuvânt de învățătură.

24 septembrie

În Duminica a XVIII-a după Rusalii, săvârșește Sfânta

Liturghie în Biserica Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir din Parohia Sântioana, Protopopiatul Gherla. Rostește predica intitulată: „Principii ale unei bune investiții”. Oficiază slujba de binecuvântare a casei parohiale renovată capital. Înaintea la rangul de sachelar pe Pr. Valer Sorin Igna, parohul comunității bisericești din localitate. Oferă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură Cartea de căpătâi a creștinului”, domnului Romulus Mîrza, primarul comunei Țaga; Ordinul Mihai-Vodă pentru mireni domnului Oltean Dan și domnului Florian Cosmin; Ordinul Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin domnului Mărginean Florin și Ordinul Episcop Nicolae Ivan pentru mireni domnului Florian Săndel. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

Seara, în Parohia Tiocu de Jos, Filia Cornești din Protopopiatul Gherla slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

25 septembrie

La Centrul eparhial, din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, prezidează examenul de capacitate preoțească, sesiunea de toamnă.

26 septembrie

Săvârșește Sfânta Liturghie, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului, în Catedrala Arhiepiscopală din Curtea de Argeș, cu ocazia praznirii Sfântului Neagoe Vodă Basarab, domnitorul Țării Românești. Rostește predica intitulată: „Coordonate de lider în spirit evanghelic”.

Vizitează, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Calinic, Mănăstirea Nămăiești, Mănăstirea Negru-Vodă, Catedrala din Mioveni și Mănăstirea Sfântul Ioan Antonești.

27 septembrie

În curtea Catedralei Arhiepiscopale din Râmnicu Vâlcea, pe un altar special amenajat, slujește Sfânta Liturghie în sobor de ierarhi, în frunte cu Înaltpreasfințitul Părinte Theodor, Mitropolit de Akhaltsikhe

și Tao-Klargeti (Patriarhia Georgiei), cu ocazia praznirii Sfântului Ierarh Antim Ivireanul, ocrotitorul spiritual al Municipiului Râmnicu Vâlcea.

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Varsanufie, vizitează Mănăstirile Ostrov și Turnu din Arhiepiscopia Râmnicului.

28 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive.

Face o vizită la Centrul de îngrijiri paliative Sfântul Nectarie din Cluj-Napoca.

29 septembrie

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca participă la susținerea trezilor de doctorat cu titlul: „Sensul teologic al frumuseții în opera lui Dostoievski - Romanele Idiotul, Demonii și Frații Karamazov” (candidat: Pr. Grigore Toma-Someșan) și „Duhul Sfânt - Izvorul și fundamentul spiritualității veterotestamentare” (candidat: Cristiana Sporea). Rostește un cuvânt de felicitare.

30 septembrie

Alături de membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în Catedrala Patriarhală din București, asistă la săvârșirea Sfintei Liturghii și la oficierea slujbei de Te Deum cu ocazia aniversării a 16 ani de la întronizarea Preafericitului Părinte Daniel ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. În continuare, în Sala Europa Christiana, participă la momentul festiv organizat cu această ocazie.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, *secretar de cabinet*

† ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziane”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Septembrie 2023

1 septembrie

Vizitează Bazilica de la Esztergom (Ungaria) închinată Adormirii Maicii Domnului și Sfântului Adalbert și Sanctuarul Marian de la Mariapocs (Ungaria). Este însoțit de PC Pr. Dragoș Cristian, protopopul de Beclean.

2 septembrie

În biserica din Tureni, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă părintelui paroh, Pr. Viorel Păcurar, Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază o slujbă de mulțumire pentru robii lui Dumnezeu Dumitru și Simona Tomi, cu prilejul împlinirii a 25 ani de căsnicie. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Vecerniei și slujește la Litie. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotonesește într-un duhovnic pe PC Pr. Cosmin Ioan Dan, de la parohia Miceștii de Câmpie, protopopiatul Beclean.

3 septembrie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonesește într-un preot, pe seama parohiei Ciceu Hășmaș, pe diaconul Ciprian Valer Bodea.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

4 septembrie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, îi binecuvintează pe participanții la proba scrisă a examenului de admitere, sesiunea septembrie 2023. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Face o vizită la Biblioteca Centrului Eparhial (director: Maria Grama). Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coșprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleafului și Clujului.

5 septembrie

Face o vizită la clădirea Colegiului „Mitropolit Nicolae Colan”, de pe strada Meseriilor din Cluj-Napoca, aflată la finalul procesului de renovare.

În biserica din Mica, protopopiatul Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Paisie Ioan, fiul părintelui paroh Raul Ioan Glodean. Rostește un cuvânt de învățătură.

6 septembrie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei”, de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleafului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

7 septembrie

În localitatea Păniceni, protopopiatul Huedin, oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a amplerelor lucrări realizate la casa parohială. Rostește un cuvânt de

învățătură. Hirotonesește într-un sachelar, pe părintele paroh Dragoș Alin Nicolae.

Face o vizită în biserica de lemn, monument istoric, din localitatea Păniceni, aflată la finalul lucrărilor de renovare. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica din Tureac, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Cristian Grigore Ianchiș), prezidează ședința de lucru a Consiliului Parohial. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Pe altarul de vară al Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

8 Septembrie (Nașterea Maicii Domnului)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici Părintelui Sorin Ilie Cormoș din parohia Poiana Stampei I, județul Suceava, iar domnului Viluț Mezdrea, primarul comunei Poiana Stampei, îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleafului și Clujului.

În Aula Mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la sesiunea inaugurală a Conferinței Internaționale „Misiune pentru demnitatea umană – provocări din interiorul și din afara regiunii Mării Negre”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei binecuvintează pe credincioșii și pelerinii prezenți la sărbătoarea Nașterea Maicii Domnului, hramul mănăstirii Piatra Fântânele din Protopopiatul Bistrița. 8 septembrie 2023.

9 septembrie

În curtea Centrului pentru Vârstnici „Sfinții Zaharia și Elisabeta” din Maieru, protopopiatul Năsăud, participă la momentul festiv organizat cu prilejul declarării anului 2023 ca „An omagial al pastorației persoanelor vârstnice”. Oficiază slujba de Sfințire a apei, cea de binecuvântare a noului corp al clădirii construit în ultimii doi ani și cea de sfințire a noii Troițe amplasată în curtea centrului. Rostește un cuvânt de învățătură. Acordă părintelui Marius Ioan Pintican, președintele Asociației „Filantropia” filiala Bistrița-Năsăud, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului primar Vasile Borș, doamnei Ani Nastasia Bob, directorul A.J.P.I.S. Bistrița-Năsăud, doamnei doctor Ancuța Ioan Vlădău și domnului Leontin Moroșan, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Domnului Alexandru Pugna, șeful Direcției pentru cultură și patrimoniu Bistrița-Năsăud, îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”. Domnului director Adrian Lazăr Andronesi, domnului Vasile Flore, directorul Centrului „Sfinții Ioachim și Ana” de la Cușma, domnului Gavril Man, directorul Centrului „Sfântul Filaret cel Milostiv” de la Târlișua, doamnei asistent medical Maria Damian, doamnei contabil șef Florina Lucia Măierean și domnului ambulanțier Petru Pop, le conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleafului și Clujului.

În Biserica Mănăstirii „Buna Vestire” de la Cormaia, protopopiatul Năsăud, slujește Vecernia Mare și rostește un cuvânt de învățătură. Conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la

Gledin” domnului Saway Robert Nicholas din Arizona, S.U.A.

10 septembrie

În Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din Năsăud (parohi: Pr. Florin Rusu și Pr. Lucian Greab), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului Teofil Iulian Cioarbă, prefectul județului Bistrița-Năsăud.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

11 septembrie

La Facultatea de Teologie, prezidează comisia de admitere, la proba orală, sesiunea septembrie 2023.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, cu prilejul începerii noului an școlar, în prezența reprezentanților elevilor și profesorilor din școlile municipiului Cluj-Napoca, oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă distincția „Crucea Transilvană” doamnei profesor Marinela Marc, Inspectorul Județean Școlar Cluj.

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a amplerelor lucrări realizate la clădirea în care funcționează ciclul gimnazial al Colegiului Ortodox „Mitropolit Nicolae Colan”. Rostește un cuvânt de învățătură. Acordă domnului primar Emil Boc „Gratulația Anului 2023”. Acordă părintelui director Liviu Vidican Manci distincția „Crucea Transilvană”, iar părintelui director adjunct Andrei Mureșan, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae

Ivan” pentru mireni domnului Daniel Apostol. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleafului și Clujului.

12 septembrie

În sala de festivități situată la granița dintre satele Buduș și Jelna, protopopiatul Bistrița, participă la recepția oferită cu prilejul împlinirii a 55 ani de viață de către domnul Emil Radu Moldovan, Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc.

13 septembrie

Cu prilejul Zilei Pompierilor, pe platoul de instrucție din incinta Inspectoratului pentru Situații de Urgență Cluj, participă la ceremonialul religios și militar organizat cu

acest prilej. Oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Dănuț Goga, de la Parohia „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști.

Face o vizită la Clinica „Medicover” situată în localitatea Suceagu, protopopiatul Cluj I (preot de slujire caritativă: Pr. Marius Făgădaru).

Pe altarul de vară al Mănăstirii „Înălțarea Sfintei Cruci” de la Cășiel, protopopiatul Dej, în ajunul hramului, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt de învățătură. Oficiază slujba Tunderii în monahism pentru sora Ioana Ciurtin, devenită monahia Porfiriea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

14 Septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Cășiel, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Tinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleafului și Clujului.

15 septembrie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, se întâlnește cu doctoranzii la disciplina Spiritualitate Ortodoxă din cadrul Școlii Doctorale „Izidor Todoran” a Facultății de Teologie. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În salonul oficial din Centrul Eparhial, înregistrează o emisiune dedicată preotului martir, propus pentru canonizare, Liviu Galaction Munteanu, pentru TV Trinitas.

16 septembrie

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a Monumentului Eroilor din localitatea Beudiu, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Gavril Emilian Mureșan). Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă domnului Ioan Mureșan, primarul comunei Nușeni, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”. Asistă la ceremonialul militar și cultural, organizat cu acest prilej.

Oficiază slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la reședința personală a domnului primar Ioan Mureșan. Rostește un cuvânt de felicitare.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

17 septembrie

Oficiază slujba de resfințire a vechii biserici din Corușu, protopopiatul Cluj I. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea bisericii, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh Vasile Alexandru Ciceu, distincția „Crucea Transilvană” pentru clerici. Domnului Mihai Ielcean îi acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni. Domnului János Balász, primarul comunei Baciu, și domnului viceprimar Petru Cosmin Maier, le conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”. Domnului Ioan Pripon, secretarul general al Primăriei Baciu, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”, iar domnului episcop Vasile Demian și doamnei Elena Lăpușan le conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Acordă „Gramata Mitropolitană, însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” domnului Ovidiu Pintea.

În curtea noii biserici din Corușu, oficiază slujba de binecuvântare a Capelei Mortuare. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Darius Echim, corepondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

18 septembrie

În sala de festivități a Clinicii „Medicală III” din Cluj-Napoca, săvârșește slujba de Sfințire a apei și cea de Sfințire a icoanelor Maicii Domnului ce urmează a fi așezate în fiecare salon din incinta spitalului. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește într-un iconom pe părintele Gheorghe-Daniel Puian, slujitor la Capela „Sfântul Vasile cel Mare” din incinta clinicii. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului manager Mihai-Adrian Mleşnițe. Doamnei Andrada Seicean, șef de secție Gastro I, îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar doamnei Delia Eugenia Vitan, director îngrijiri, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

19 septembrie

În aula Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă preoților participanți la cursurile de promovare a gradelor profesionale.

În sala de muzică din incinta Facultății de Teologie, participă la momentul festiv al susținerii Tezei de Doctorat cu titlul „Dimensiunea misionară a monahismului în Biserica – repere paradigmatică ale monahismului primar reflectate în misiunea monahismului ortodox în secolele XX – XXI (conducător: Pr. Prof. Univ. Dr. Valer Bel), de către protosinghelul Serafim Crucianu, starețul Mănăstirii Măgina din județul Alba. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica „Sfântul Ierarh Nectarie” din Dej (paroh: Prot. Ioan Bufta), oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, Neculai, tatăl părintelui Costinel Șoaită, directorul filialei Dej a Asociației „Filantropia Ortodoxă”. Rostește un cuvânt de mângâiere.

20 septembrie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecer-

nia, Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

21 septembrie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la momentul festiv al susținerii Tezei de Doctorat cu titlul „Pătimirile Mântuitorului Hristos – între Evanghelie și Film” de către doamna preoteasă Alexandra-Nicoleta Ștefan (n. Anderes), avându-l coordonator pe PC Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare din Șieu Odorhei, protopopiatul Beclean. Rostește un cuvânt de învățătură. Acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” părintelui paroh Flaviu Marian Druță și domnului Miron Petru. Conferă domnului primar Sorin Sfintean Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”.

În sălile festive ale Muzeului de Artă din Cluj-Napoca, participă la vernisajul Expoziției „Pulsațiile vieții” a artiștilor Teodor Botiș (pictură) și Manuela Botiș (artă decorativă și pictură). Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

22 septembrie

Face o vizită în protopopiatul Huedin. Vizitează parohiile Buteni (paroh: Pr. Nicolae Pamfil Pioraș), Ciuleni (paroh: Pr.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, întâmpinat la Mănăstirea Cășiel, Protopopiatul Dej, cu prilejul hramului Înălțarea Sfintei Cruci, 14 septembrie, 2023.

Ovidiu Joldeș), Mărgău (paroh: Pr. Pavel Condrea) și Răchițele (paroh: Pr. Raul Lăcătuș). Face o vizită la Școala Generală din Răchițele.

23 septembrie

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare din localitatea Brăteni, filie a parohiei Budurleni, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește într-un iconom pe părintele paroh Alin Ionel Pașca. Conferă domnului Ioan Mate, primarul comunei Sânmihaiu de Câmpie, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă domnului episcop Radu Iosif și domnului Cristian Moldovan Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar domnului Vasile Alboi îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

În parohia Sânmihaiu de Câmpie, protopopiatul Beclean, oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii case parohiale. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește într-un iconom pe părintele paroh Grigore Ioan Mănărcă. Conferă domnului primar Ioan Mate Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

La Opera Română din Cluj-Napoca, asistă la Spectacolul „Nunta lui Figaro”. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

24 Septembrie (Sfântul Siluan Athonitul)

Cu prilejul hramului, în biserica Așezământului pentru copii

de la Dorolea, protopopiatul Bistrița, aflat sub jurisdicția Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă părintelui stareț, Protos. Chiril Zăgrea, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici. Conferă domnului Vasile Scurtu și domnului Andrei Câmpan Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar doamnei Lăcrămioara Iamandi și domnului Niculiță Cîrlejan, le conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Ordinul „Mihai Vodă” îl conferă domnului Me-lente Horoba.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesește într-un duhovnic pe PC Pr. Ciprian Valer Bodea de la parohia Ciceu Hășmaș, protopopiatul Beclean.

25 septembrie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, îi binecuvintează pe tinerii participanți la examenul de Capacitate Preotească. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

26 septembrie

La Facultatea de Teologie din Sibiu, participă la festivitățile organizate cu prilejul împlinirii a 45 de ani de la absolvirea Promoției 1974 -1978. În capela facultății, împreună cu ÎPS Părinte Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. În Sala „Ioan Mețianu” din incinta Facultății de Teologie

din Sibiu, participă la cursul festiv și rostește un cuvânt de binecuvântare, iar în sala de festivități a Hotelului „Împăratul Romanilor”, participă la recepția oferită cu acest prilej.

27 septembrie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

28 septembrie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile „Sfântul Proroc Ilie” din Bistrița, Mănăsturel (protopopiatul Dej) și Viile Tecii (protopopiatul Bistrița), precum și pentru postul de preot misionar la Protopopiatul Turda.

În Piața Unirii din Cluj-Napoca, face o vizită la Festivalul Internațional de Carte „Transilvania”. Este însoțit de domnul Eugen

Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

29 septembrie

În Aula Mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, în deschiderea examenului pentru promovarea gradelor profesionale, îi binecuvintează pe preoții participanți. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Sala 107 din incinta Facultății de Teologie, participă la momentul festiv al susținerii Tezei de Doctorat cu titlul „Sensul Teologic al frumuseții în opera lui Dostoievki – Romanele Idiotul, Demonii și Frații Karamazov”, de către PC Pr. Grigore - Toma Someșan, slujitor la Parohia „Pogorârea Duhului Sfânt” din cartierul clujean Grigorescu (coordonator: Pr. Prof. Univ. Dr. Ștefan Iloaie). Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Reședința Patriarhală din București, se întâlnește cu Preafericitul Părinte Daniel.

30 august

Cu prilejul împlinirii a 16 ani de la întronizarea Preafericitului Părinte Daniel în demnitatea de Patriarh al României, pe Dealul Mitropoliei din București, participă la manifestările organizate cu acest prilej. În Catedrala Patriarhală, asistă la slujba de Te-Deum, iar în Sala „Europa Christiana” din Palatul Patriarhal participă la momentul festiv și la recepția organizată.

A consemnat, Arhid. Claudiu-Ioan Grama

Medicul, ca „mecanic”

Prof. Univ. Dr. Mircea Gelu Buta

Remarca pe care Acad. Nicolae Manolescu o face în editorialul „Inteligența artificială” din ultimul număr, pe aprilie 2023, al revistei „România literară”, și anume aceea că „robotul are superioritate față de om într-o singură privință: capacitatea de a acumula informații”, mă duce cu gândul la o întrebare retorică: Ar putea, oare, computerele să înlocuiască vreodată gândirea medicală?!...

Încrederea nemărginită în legile științei, pentru a explica lumea, a dus, prin vreme, la o schimbare subtilă în modul de gândire al medicului modern față de înțelegerea corpului uman și a bolilor acestuia. De aici, până la comparația „trupul omului funcționează ca o mașină”, nu a mai fost decât un pas. Trupul-mașină a devenit o metaforă, iar în interiorul ei, inima este înțeleasă doar ca „o pompă” de alimentare cu combustibil pentru „autoturism”, în cazul nostru, corpul omenesc; mintea - un computer pentru stocarea informațiilor, iar trupul este redus la o mașină care funcționează pentru a trăi și a lucra. Cu alte cuvinte, corpul omenesc și viața se reduc doar la cifre și la operații matematice.

Partizanii secularizării se întreabă: Ce rău ar putea face medicinei conceptualizarea funcționării corpului omenesc în termeni mecanici? Pe de o parte, într-adevăr, inima funcționează ca o pompă, lucru demonstrat încă din anul 1628, de William Harvey, iar creierul are capacitatea unui computer. Pe de altă parte, corpul medicului poate fi folosit, precum îndemânarea unui chirurg care efectuează o operație delicată sau a unui internist care auscultează un plămân bolnav, cu condiția ca el să nu trădeze niciodată această sarcină. Astfel, asemeni corpului pacientului, cel al medicului devine corpul „Celuilalt”, o mașinărie care trebuie supusă, prin stăpânirea voinței, să interfereze cu proiectul medicinei. A-l numi pe medic „o mașină” se poate transforma, ciudat, într-un compliment, atunci când se face referire la munca eficientă a profesiei. Dar, când o metaforă începe să controleze inteligența, pe baza asemănării corpului uman cu o mașină, este nevoie să căutăm distorsiunile și absurditățile care duc la modificarea fundamentală a percepției rolului medicului în societate. Iată ce scria Wendell Berry într-un articol publicat în anul 2002: „Desigur, corpul nu este nicidecum ca o mașină... O minte omească este probabil mult mai puțin decât un computer... În ce privește arta și știința vindecării, metafora mașinii falsifică procesul vindecării, pentru că falsifică natura creaturii... Dacă trupul e o mașină, atunci bolile sale pot să fie vindecate de un fel de tinichigerie mecanică.”

Dezvrăjirea lumii și înțelegerea corpului uman ca o mașină au condus, astăzi, la percepția socială că rolul medicului este acela al unui mecanic educat. Medicii sunt acum formați, într-un sistem de dezvrăjire a profesiei, cu scopul de a se crea medici-mecanici, considerându-se că ar fi mult mai utili, eficienți și competenți.

Până nu demult, pentru studentul de la medicină, cadavrul reprezenta „primul său pacient”, pe care îl explora și analiza în mod sistematic de-a lungul primului an de studiu sau, cu alte cuvinte, acel student era condus pe culmi prin segmentele și organele corpului omenesc, așa cum Virgiliu îl condusesse pe Dante în călătoria sa către Paradis. Acum, la început, el învață denumirile și

proprietățile tuturor mașinilor și pieselor ce îl compun: enzime, cicluri de ardere etc., care permit „mașinii mai mari”, adică corpului, să funcționeze. În anul doi, tinerii descoperă modurile în care aceste mici mașini pot să se defecteze: lipsa unei enzime, o pompă spartă, un ciclu metabolic dereglat, iar în secțiile clinice, adică atelierile de reparat, deprind intervențiile mecanice și menținerea mașinii în funcțiune. O astfel de instruire are drept scop producerea medicilor-mecanici, eficienți, care stăpânesc bine câteva tehnici, un ideal care are rădăcini în dezvrăjirea lumii, descrisă de Max Weber.

Limbajul actual, folosit în clinică, și puterea tehnică a medicinei reduc corpul celui suferind la o simplă mașină fiziologică. Același lucru se întâmplă și cu studentul la medicină care, la fel, își privește propriul corp ca pe un mecanism. Mă gândesc aici la exemplul plin de umor când, la cursurile de Semiologie, pe măsură ce învățăm semnele și simptomele abstracte ale bolilor, ne diagnosticăm propriile suferințe închipuite, pentru ca, într-un final, să ne convingem că nimic nu este real.

Maestrii profesiei susțin însă că instrumentele fundamentale de diagnostic vor rămâne întotdeauna organele noastre de simț: ochii, urechile, nasul și mâinile, neuitând să adauge că, în momentul în care medicul începe să palpeze pacientul, îi induce impresia că a început deja să-l vindece. Am mai reținut că organismul este o simfonie a sunetelor care, dacă este armonios, cântă o melodie plăcută și, dacă apare o discordanță, aceasta arată că undeva în orchestra corpului există un instrument care cântă fals, iar diferența sunetelor nu poate fi percepută decât de o ureche bine antrenată. Toate acestea pot însemna uneori viață sau moarte. De aceea, medicul trebuie să le cunoască semnificația.

Desigur, ne întrebăm dacă medicina este profesie sau chemare. Este foarte greu să răspunzi, pentru că ea se situează undeva între tehnică și artă, iar dacă ar fi, totuși, s-o definim, l-aș parafraza pe regretatul profesor Iuliu Hațieganu, care spunea că medicina este știință și conștiință, iar dacă la aceasta adăugăm și credință, cred că este cea mai frumoasă definiție care s-ar putea da medicinei.

Deși majoritatea medicilor intră în profesie cu dorința de a ajuta și de a vindeca, totuși, aparatul social și birocratic al medicinei generează, uneori, comportamente contrare scopului inițial, punând o povară nepotrivită

asupra acestora. Referindu-se la acest lucru, Alexis Carrel ne atenționa cu ani în urmă: „Oamenii care toată viața lor nu s-au gândit decât la mici interese personale imediate, care nu au avut niciodată înaintea ochilor un scop pe care să-l atingă, care sunt învățați să mintă ori de câte ori le este folositor, ei sunt incapabili de a-și modifica felul lor de a gândi și acționa, chiar dacă doresc”. Iată de ce trebuie să avem tăria să privim dincolo de contingență, ca oameni de știință obiectivi, străduindu-ne să identificăm și să denumim boala, oferind apoi tratamente bazate pe o tehnologie medicală adecvată, pentru că emoțiile noastre, părtinirile noastre, slăbiciunile noastre, chiar și propriile noastre corpuri nu pot interfera cu această sarcină.

În ce privește invazia nedomesticită a tehnicii într-un domeniu caracterizat prin excelență de relații directe, inter-umane, când acestea vor slăbi, este posibil să apară o situație de criză, din cauza ruperii legăturii între omul care știe și trebuie să vindece și omul suferind, care are nevoie să fie vindecat, încurajat și consolată în viața lui intimă.

Din punctul de vedere al puterii, medicina a promis mai mult decât poate oferi. În plus, omul modern este victima rămânerii în urmă a științelor vieții față de științele materiei. Puterea de a simți suferința celorlalți creează ființa morală, care se străduiește să ușureze pentru oameni durerea și greutățile vieții, căci cel care stăpânește frumusețea morală capătă prin ea o putere stranie inexplicabilă, pentru că ea mărește forța inteligenței și îmbunătățește rezultatul muncii.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRITĂNUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan,
Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login,
Protos. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi,
Nicoleta Pălimaru, Elena Pârvu, Arhim. Simeon (Pintea),
Arhid. Sergiu Iustin Pop, Eugen Adrian Truța, Nicolae Turcan.

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

30 de ani de la înființarea ASCOR – evenimente marcante ale filialei din Cluj

Anca-Maria Bica

vicepreședinta ASCOR Cluj-Napoca

Lerin mila, cu ajutorul și cu purtarea de grijă a Preamilostivului Dumnezeu am avut bucuria ca și în această vară să putem lua parte la diverse activități și tabere care ne-au adus împreună, chiar și pentru câteva zile, pe fiecare de la casele lor.

Fiind un an aniversar pentru asociația noastră – 30 de ani de la înființare –, tabăra studențească din acest an a avut loc pe plaiurile natale ale Sfântului Pahomie, ocrotitorul eparhiei noastre, dar și al ASCOR Cluj, la Gledin, în județul Bistrița-Năsăud. Timp de 11 zile, participanții au revitalizat străzile micuțului sat, unul dintre principalele obiective ale organizatorilor fiind chiar facilitarea interacțiunii dintre participanți și săteni, în *Anul omagial al pastorăției persoanelor vârstnice*.

Tabăra a început la data de 28 iulie, o zi însoțită de vineri, când, spre seară, toți cei prezenți au putut lua parte la telesinaxa cu Preacuviosul Părinte Arhimandrit Efrem Vatopedinul, stareț al Mănăstirii Vatoped din Sfântul Munte Athos. Înainte de a se bucura de sfaturile și povețele starețului athonit, participanții au avut grijă să își aleagă locuri potrivite pentru campare, iar, după ce s-au asigurat că totul e bine pregătit, au luat parte la mai multe activități de intercunoaștere.

În ziua imediat următoare, conform specificului taberei, participanții s-au întâlnit la Sfânta Liturghie, iar, după ce au servit micul dejun, a urmat discuția cu Părintele Ciprian Negreanu, duhovnicul și îndrumătorul ASCOR Cluj. În cadrul acesteia, toți cei prezenți au putut adresa întrebări cu referire la tematica dialogului și anume *viața de familie și dificultățile pe care le întâmpinăm de-a lungul acesteia*, dar și diferite alte întrebări adiacente.

Activitatea care a marcat ziua de duminică – dar și întreaga tabără – a fost cea de cunoaștere a satului. Participanții care au dorit să ia parte la descoperirea vieții rurale au fost împărțiți în mai multe echipe și au primit din partea organizatorilor mai multe sarcini. Prima dintre ele viza stabilirea unui nume și a unui slogan pentru echipă. Următoarele sarcini necesitau însă identificarea celui mai vârstnic om din sat, aflarea celei mai frumoase grădini, găsirea locului unde s-a

aflat casa Sfântului Pahomie de la Gledin, intonarea unui cântec la magazinul din sat, identificarea unui dascăl din sat dispus să recite o poezie alături de grup, fotografierea alături de animalele din ogradă sau a unui cuptor de pâine aflat încă în funcțiune și multe altele.

Următoarele zile au fost marcate de prezența însuflețită a Părintelui Nicholas Saharov, un deosebit și mult așteptat invitat de la Mănăstirea Essex, din Anglia, care, în ziua de luni, a slujit Sfânta Liturghie împreună cu Părintele Ciprian Negreanu și Părintele paroh Ioan Titieni, urmând să adreseze apoi un cuvânt tinerilor, tot cu referire la viața de familie. Pe lângă aceste interacțiuni solemne, toți cei prezenți au avut bucuria de a putea discuta cu Părintele Nicholas, ucenicul Sfântului Sofronie Saharov, prin prisma diverselor jocuri de cunoaștere, care au facilitat întreținerea de dialoguri pomind de la felurite întrebări. Tot în aceste zile, participanții au vizitat alături de Părintele Nicholas – absolvent de Conservator – și Fabrica de viori de la Reghin, dar și o poieniță din pădurile din apropiere, unde au putut degusta mâncăruri tradiționale.

Zilele treceau, însă bucuriile se țineau lanț. Printre invitații care au trecut pragul minunatei Biserici din Gledin se numără și Părintele Ioan Pîntea – directorul Bibliotecii Județene „George Coșbuc” din Bistrița-Năsăud, Părintele Crin Triandafil-Theodorescu – parohul Bisericii Lușca din Năsăud, Părintele Ovidiu Bârsan – preot slujitor la o deosebită Biserică din Târgu Mureș, dar și frații Ușeriu – Tibi și Alin – care au împărtășit tinerilor prezenți din bogata lor experiență pedestră, relatând diverse experiențe de viață și descriind proiectele desfășurate de Tășuleasa Social, în special bine-cunoscutul „Via Transilvanica”.

Prezența celor trei ierarhi mult îndrăgiți de către tinerii ascoriști – Înaltpreasfințitul Părinte și Mitropolit Andrei, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul și Preasfințitul Părinte Macarie al Europei de Nord – a reprezentat, de fapt, încununarea întregii tabere. În ziua de joi, 3 august, imediat după întoarcerea din drumeția de pe Vârful Scaunul Domnului din Munții Călimani, Înaltpreasfințitul Părinte și Mitropolit Andrei a binecuvântat participanții aflați în tabără la Gledin oferindu-le acestora, la plecare, și un mic dar.

Ziua următoare a fost încă dintru început o zi cu totul deosebită, care a adus alături diferite generații de ascoriști care au luat

parte la Sfânta Liturghie Arhierescă, în mijlocul lor aflându-se Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul – sprijin, sfătuitor, dar mai presus de toate prieten apropiat al generației actuale de tineri. Imediat după Sfânta Liturghie, ierarhul a săvârșit și slujba Parastului pentru membrii ASCOR trecuți la cele veșnice de-a lungul celor 30 de ani de existență a asociației.

O activitate provocatoare, dar care a facilitat legăturile și comuniunea intergenerațională a avut loc în după amiaza aceleiași zile, urmând ca spre seară să aibă loc și discuția plină de îndemnuri și gânduri de suflet adresate de către oameni care au jertfit din timpul și sănătatea lor pentru ca ASCOR-ul să fie ceea ce este astăzi, pentru ca noi să putem avea în prezent acel loc pe care îl numim *Acasă*. Aici i-aș pomeni pe Părintele Ciprian Negreanu, doamna preoteasă Corina-Maria Negreanu, Adrian și Adina Coleșa, Sorin și Roxana Călea – reprezentanți ai diferitelor generații ASCOR.

În ziua Înaintepăznuirii Schimbării la Față a Domnului ne-am fost alături, ca în fiecare an, Preasfințitul Părinte Macarie Drăgoi, care, după Sfânta Liturghie, a ținut un scurt cuvânt, urmând ca participanții să se bucure alături de Preasfinția Sa și de un scurt moment tradițional.

Pe lângă aceste întâlniri cu rol de dezvoltare pluridimensională a tinerilor, tot pe plan duhovnicesc, cei aflați în tabără au luat parte zilnic la Sfânta Liturghie și la Paraclisul *Maicii Domnului*, având posibilitatea de a se spovedi și de a se împărtăși pe toată durata șederii lor la Gledin. Mai mult, în toate cele unsprezece zile de tabără, tinerii au citit *Psaltirea* neîncetat, iar la fiecare oră fixă rosteau rugăciunea *Tatăl nostru*, conform unui vechi obicei al Sfinților Părinți. În ceea ce privește formarea lor personală, participanții au putut participa la diverse ateliere în cadrul cărora au deprins diferite abilități, la seri de cântece și dansuri, plimbări prin natură, jocuri de teambuilding, vizionări de film în aer liber sau chiar muncă prin sat.

Tabăra s-a încheiat luni, 7 august, când toți participanții s-au adunat în jurul icoanei cu Sfântul Pahomie de la Gledin unde au citit Acatistul Sfântului – în semn de mulțumire pentru toate bucuriile și pentru toată grija pe care acesta o poartă asociației și eparhiiei noastre. Cu o zi înainte, tinerii ascoriști au avut grijă să mulțumească și sătenilor pentru primirea avraamică și au mers, pe echipe, la toate casele din sat unde au lăsat câte o icoană cu Sfântul Pahomie de la Gledin, dar și alte câteva mici daruri.

Un alt prilej de revedere a fost perioada 11-15 august, când mai mulți membri ai ASCOR Cluj s-au întâlnit la Mănăstirea Nicula în zilele premergătoare hramului pentru a ajuta la treburile mănăstirii. În zilele șederii lor acolo, tinerii au luat parte la programul liturgic bogat al mănăstirii, au oferit ajutor la trapeza și la bucătăria mănăstirii, s-au închinat la Icoana Făcătoare de Minuni a Maicii Domnului, contribuind într-o mică măsură la imensa bucurie prilejuită de marele praznic al Adormirii Maicii Domnului serbat conform unei vorbe din popor „la Nicula colo-n deal”.

La finalul lunii august, conform unei tradiții bine rânduite acum 20 de ani de către înaintemergătorii noștri în ASCOR, a avut loc la Mănăstirea Piatra Fântânelor din Pasul Tihuța tabăra de lucru (Workcamp) al cărei scop era oferirea de ajutor la amenajarea unor noi spații pentru cei 36 de copii de care mănăstirea are grijă în prezent. Tabăra a reunit tineri din Germania, care fac parte din cea mai mare asociație confesională de tineret a Bisericii Evanghelice, Das Evangelische Jugendwerk in Württemberg (EJW) și tineri din cadrul Asociației Studenților Creștin-Ortodocși Români, Filiala Cluj-Napoca.

De-a lungul zilelor petrecute împreună, tinerii începeau fiecare dimineață cu rugăciune, urmată imediat de masă și împărțirea în echipele de lucru. Dacă în prima parte a zilei aceștia se îndeletniceau cu munca, în cea de-a doua parte s-au bucurat de activități precum: seri culturale (seară românească și seară germană), vizitare de obiective turistice din împrejurimi, drumeții pe munte și dormit în cort, seară a copiilor din mănăstire, jocuri de echipă, dar și întâlniri cu diverși invitați dintre care îi amintim pe Preasfințitul Părinte Damaschin Dorneanu și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul.

„Să nu vă fie niciodată rușine că sunteți ascoriști!”, a fost îndemnul tuturor celor prezenți la acea primă întâlnire aniversară din tabăra care a marcat 30 de ani de existență a ASCOR Cluj-Napoca. Acesta a fost și sfatul cel mai de preț primit când noi, generația tânără, aveam cea mai mare nevoie. Am realizat că, deși multe ne stau împotriva și mulți nu ne înțeleg, e locul unde suntem acceptați fiecare, cu bune și rele. Am înțeles, de asemenea, că e un Dar Neprețuit, o Șansă oferită fiecăruia.

Mulțumim ASCOR pentru toate bucuriile și întâlnirile formative pe care ni le-ai facilitat!

Slavă lui Dumnezeu pentru toate!

Părintele Dumitru Stăniloae - de la Taina Sfintei Treimi la taina persoanei umane

Ana-Maria Mureșan,

Maria-Magdalena Goia

Scrierile Părintelui Dumitru Stăniloae sunt deja de ani buni un reper, nu doar pentru sfera teologiei, ci și pentru întreaga gândire a secolului al XX-lea, în măsura în care ele pot oferi un răspuns relevant la angoasele existențialismului. Aceasta presupune afirmarea unui sens al existenței bazat pe simțul răspunderii față de Dumnezeu și față de aproapele. Personalități recunoscute, printre care

Oliver Clément, Arhimadritul Gheorghios Grigoriatul, Episcopul Kallistos Ware, îl considerau cel mai mare teolog al secolului trecut; chiar și filosoful german Martin Heidegger l-ar fi apreciat drept unul dintre gânditorii de seamă ai vremii, după cum mărturisea același Oliver Clément.

Părintele Dumitru Stăniloae a sondat consistența unor sensuri adânci, a dorit să privească și să contemple versanții duhovnicești ai Ortodoxiei, pătrunzând învățătura Evangheliei și a Sfinților Părinți. A înțeles însă că aceste luminări deosebite ale minții, ale duhului și ale inimii nu sunt accesibile prin simpla raportare rațională la niște scrieri, ci se cer probate de trăirea lor la nivel personal.

Studiile și călătoriile în Occident i-au descoperit un tip de gândire teologică încremenită în tipare rigide, raționaliste și separaționiste, care îl așezau pe Dumnezeu pe un piedestal inaccesibil umanului. Nu mai era Dumnezeu cel viu, Întrupat și Înviat, prezent în istorie prin cultul liturgic, prin toată lucrarea Bisericii. Unirea Sa cu omul și îndumnezeirea lui reprezentau ceva aproape imperceptibil. Dar Părintele Dumitru Stăniloae tocmai pe acest Dumnezeu apropiat omului îl cunoscuse, poate într-o fază mai intuitivă în copilărie, prin educația primită în familie și văzând pilda credinței în popor. Imaginea despre firea dumnezeiască așa cum o vedea el nu coincidea cu cea a Tradiției apusene. Dorința de a înțelege profunzimile teologiei era, așadar, justificată de o căutare sinceră. În condițiile unei insuficiente viziuni scolastice, părintele s-a angajat într-o muncă intelectuală covârșitoare pusă în slujba revigorării duhului patristic: traducerea *Filocaliei* (bucurându-se și de sprijinul Părintelui Arsenie Boca), a scrierilor Sfinților Grigorie Palama, Maxim Mărturisitorul, Ioan Scărarul, Grigorie de Nyssa, Grigorie de Nazianz, Simeon Noul Teolog (*Imnele iubirii dumnezeiești*) ș.a. O prețioasă contribuție pentru teologia românească și probabil o operă de referință pentru întreaga Tradiție răsăriteană se arată a fi volumele de Dogmatică. Eforturile Sfintei Sale s-au desfășurat în acest sens, în direcția reactualizării învățăturii ortodoxe într-un limbaj accesibil contemporaneității. În ceea ce privește formularea concepțiilor, sesizăm că la Părintele Dumitru Stăniloae – așa cum el însuși definea viziunea ortodoxă – **rațiunea respectă taina.**

Un moment marcant pentru viața truditului în traducerea Sfinților Părinți este și experiența detenției în temnițele comuniste (Jilava și Aiud, 1959 – 1963). A fost condamnat în lotul *Rugul Aprins*, deși participase doar la câteva întâlniri și nu făcuse parte din mișcarea propriu-zisă. În închisoare, distinsul teolog român a răbdat condițiile aspre fără cârtire, iar cei care l-au cunoscut în aceste împrejurări, dar și în libertate, mărturisesc despre bunătatea și jertfelnicia sa, despre puterea pe care i-o dăduse Dumnezeu de a insufla credința celor ce-l ascultau.

Chipul Părintelui Dumitru Stăniloae se distinge prin delicatețe, discreție, dar mai ales prin conștientizarea sensului grav al existenței noastre. Convingerea sa era că rostul oamenilor pe pământ este să își împlinescă menirea de persoane. Acest lucru este posibil numai printr-o comuniune în duhul dragostei atât cu Dumnezeu, cât și cu aproapele.

Chipul său era luminat de înțelegerea că Dumnezeu este iubire și că de la Taina Sfintei Treimi se ajunge la taina persoanei umane. Părintele Dumitru Stăniloae pornea de la sesizarea că omul, chiar de ar avea lumea întregă, nu se simte împlinit câtă vreme nu este cineva care să îi ofere neîncetat atenție și iubire. Or, aceasta presupune o **relație la nivel personal, o relație între persoane.** Pentru a putea oferi dragoste neîncetat, o persoană trebuie să dispună de o asemenea dragoste ce nu se epuizează niciodată și care se comunică tainic în cadrul relației.

Explicând legătura existentă între Persoanele Sfintei Treimi, părintele făcea următoarea comparație: „dacă mai este cineva care stă lângă mine și îmi zice: uite ce frumos este băiatul tău, bucuria mea e mai mare de copilul meu. Și dacă îi spune copilului: uite ce bun e tatăl tău, parcă bucuria lui e mai mare. Pe când dacă suntem numai doi, eu și fiul, parcă ar fi ceva mărginit. [...] Iubirea deplină e în trei. Doi deja se

cam închid în ei”. De la taina Sfintei Treimi ajungem firesc la taina creației: suprema iubire nu poate fi ceva închis, ci se revărsă și în afară. Aceasta explică aducerea la existență a lumii și a omului din nimic.

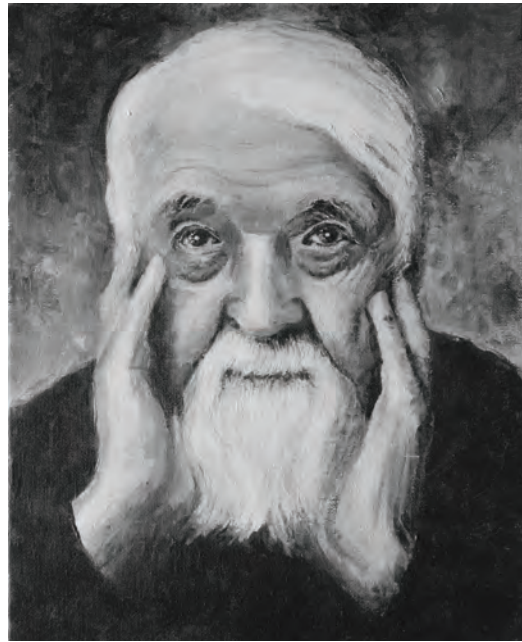
Contemplând cum se manifestă dragostea în sânul Sfintei Treimi, putem spune că aceasta se identifică cu o bucurie nesfârșită a Tatălui de Fiul, a Fiului de Tatăl, întru Duhul, care o comunică. Distincția dogmatică pe care o face în repetate rânduri Părintele Dumitru Stăniloae, înțelegere care merge pe linia Tradiției patristice, este aceea că Duhul purcede de la Tatăl, se distinge ca Persoană dumnezeiască și „umple de lumină pe Fiul”, fiind „Duh al celui ce-L primește”. Prin făgăduința Mântuitorului L-am primit și noi creștinii. Duhul Sfânt este așadar Cel ce ne unește, dar ne și distinge ca persoane în relație cu Dumnezeu Treimic și cu întreaga zidire.

Urmând ideile sale, am putea afirma faptul că persoana Părintelui Dumitru Stăniloae poate fi căutată doar în comuniune, doar în specificul poporului român între alte popoare.

Comuniunea, explica Părintele Dumitru Stăniloae, nu uniformizează, ci potențează fiecare persoană în parte. La scară globală, același lucru e valabil și pentru neamurile pământului. În privința poporului român și a felului său de a fi în lume, părintele a scris poate unele dintre cele mai frumoase și mai profunde rânduri. În cartea *Ortodoxie și românism* el subliniază originalitatea

românilor ce decurge din faptul că poporul nostru îmbină luciditatea latină cu un sentiment al tainei, spre deosebire de celelalte popoare ortodoxe, care fie sunt mai axate pe simțire (popoarele slave), fie sunt mai reci, mai raționale (grecii).

Părintele Dumitru Stăniloae, fire fină, suavă, descoperea caracteristicile fundamentale ale sufletului românesc ca fiind înrădăcinate în învățătura ortodoxă: românii sunt sensibili în raporturile lor cu animalele și natura, fără a le vedea însă în sens panteist, ci raportându-se cu milă și ocrotire la acestea. Ei știu și au înțeles că răul nu poate fi învins cu puteri omenești, au o percepție lucidă a realității lipsită de scepticism. De aceea, ro-

mânul nici nu poate fi un aventurier, după cum nu se poate ancora prea adânc în necredință, pentru că „având sufletul format în Ortodoxie, a înțeles o dată pentru totdeauna că tăria instințelor e de scurtă durată” (*Ortodoxie și naționalism*, 2011, p. 47).

Ca trăsătură definitorie a poporului nostru, părintele, fostul profesor de Ascețică și Mistică de la Facultatea de Teologie din București, identifica armonia, „simțul just al realului” care îi permite să se ferească de exagerări și totodată să păstreze „fiorul misterului”. Fundamentul pe care s-a zidit firea bună a neamului nostru e chemarea lui Dumnezeu în viața noastră: „Doamne ajută! a fost în viața română secretul succesului, cheia biruinței și a rezistenței”.

Fiind un căutător al sensurilor celor mai adânci, Părintele Dumitru Stăniloae rămâne în conștiința Ortodoxiei românești un mărturisitor prin pilda vieții, prin întreaga activitate teologică. Mai presus de toate, Sfinția Sa insuflă, chiar celor care nu l-au cunoscut, un sentiment de evlavie prin **încrederea** – am zice riscantă pentru vremurile noastre – în **potențialitatea omului** contemporan de a-și depăși egoismul, de a fi bun cu semenii săi și credincios lui Dumnezeu. Aceeași încredere o are și în ceea ce privește **capacitatea poporului român** de a nu-și pierde valorile și de a-și **înmulți talanții.**

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com